

Els adverbis d'acte de parla en la perifèria esquerra

MERITXELL MATA I VIGARA

TREBALL DE RECERCA

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

DIRECTORA:

DRA. GEMMA RIGAU I OLIVER

2005

Agraïments¹.

Escriure aquest treball de recerca en primera persona del plural és una manera de donar a entendre tot l'ajut que he rebut per part de tantes persones a l'hora de dur-lo a terme.

Aquest projecte mai no hagués estat possible sense la col·laboració de la Dra. Gemma Rigau, la meva directora, que ha estat al meu costat, en tots els aspectes, des del dia que em va animar i recolzar perquè m'inscrivés en el programa de doctorat CCiL i sol·licités la beca de la que gaudeixo. D'ella, he après moltíssim, tant a nivell professional com a nivell humà; per tot això, no sé com donar-li les gràcies.

També vull aprofitar per mostrar el meu agraïment als membres del Grup de Gramàtica Teòrica, ja que entre tots, han creat un ambient on és molt fàcil treballar bé i a gust. En concret, m'agradaria destacar la Dra. Maria Lluïsa Hernanz, que, amb les entrevistes que m'ha dedicat i la seva part del curs d'Universals lingüístics i variació paramètrica, m'ha aclarit molts aspectes del meu estudi. Tampoc no em puc ni em vull oblidar de companys, i també amics, com: el Paolo, la Sílvia Martínez, l'Ía, l'Àngel, la Sílvia Vilaró o la Marta. De l'Àngel, mai oblidaré l'interès i la predisposició que sempre ha tingut per ajudar-me en la meva investigació; al Paolo i a la Sílvia Martínez, els dec moltes i molt bones estones; a la Sílvia Vilaró i a la Marta, els agraeixo tant haver viscut amb mi la recta final d'aquesta tesina... Haver conegut persones com totes elles ha estat la millor recompensa durant aquests dos últims anys.

Per a la meva família, la veritat és que no tinc paraules. A casa, sense casi saber què significava dur a terme un treball de recerca, han estat al meu costat de manera incondicional, com sempre. Durant aquests mesos, m'han sabut entendre, m'han perdonat el meu estat de nervis i d'angoixa, m'han recolzat, m'han animat, m'han motivat, i, fins i tot, m'han fet d'informants... Cada cop entenc millor perquè són tan necessaris en la meva vida.

Per últim, també vull donar les gràcies a persones com el David, l'Elena, el Ricard, l'Anna, el Jordi, la Marta, el Jesús, el Francesc i moltes altres que, simplement per amistanat, m'han deixat compartir amb elles aquesta experiència i m'han demostrat que sempre hi podré comptar per tot.

¹ Agraeixo el suport de la Universitat Autònoma de Barcelona i dels projectes BFF 2003-08364-C02-01 del Ministeri de Ciència i Tecnologia de l'Estat Espanyol i 2001SGR 00150 de la Generalitat de Catalunya.

Índex.

1. Introducció: l'objectiu de l'estudi.....	1
2. La nostra classificació dels adverbis d'acte de parla.....	8
2.1. Antecedents de la nostra classificació.....	8
2.2. Els adverbis modals.....	9
2.3. Els adverbis avaluatius.....	16
2.4. Els adverbis de tòpic.....	21
2.5. Els adverbis del tipus <i>per descomptat</i>	23
2.6. Els adverbis pragmàtics.....	25
3. Anàlisi.....	31
3.1. Estructura oracional.....	31
3.1.1. El node Mod(ifier).....	36
3.2. Els adverbis avaluatius, evidencials i epistèmics.....	39
3.3. Els adverbis de tòpic.....	47
3.4. Els adverbis del tipus <i>per descomptat</i>	52
3.5. Els adverbis pragmàtics.....	58
3.6. Adverbis oracionals al marge del nostre estudi.....	65
3.6.1. Els adverbis enunciatius.....	66
3.6.2. Els adverbis connectors.....	67
3.6.3. Els adverbis referents a la focalització i a la intensificació.....	68
3.6.4. Els adverbis de marc.....	69
4. Epíleg.....	71
4.1. Futura recerca.....	73
5. Referències bibliogràfiques.....	75

1. Introducció: l'objectiu de l'estudi.

Ara, que la investigació lingüística es pot nodrir de propostes d'anàlisi sobre la perifèria esquerra realitzades per autors com per exemple Rizzi (1997 i ss.) o Cinque (1999 i ss.) i molts altres de posteriors, és més que mai un bon moment per estudiar com el concepte de *modus* de Bally (1932) s'integra sintàcticament dins l'estructura oracional.

Segons el Diccionari de Lingüística (editat per Pérez Saldanya i altres (1998)), el *dictum* s'identifica amb el contingut objectiu de l'oració amb independència del tipus de modalitat amb què el subjecte parlant cospa aquest contingut. I, en oposició, el *modus* es defineix com el contingut expressiu o actitud que manifesta el parlant davant del contingut d'allò que diu (o dictum).

Molts dels autors que aborden l'examen d'aquests conceptes són deutors de Bally, el lingüista que defensa la necessitat de tenir en compte les relacions que existeixen entre els plans lògics, els psicològics i els lingüístics en qualsevol enunciació. Bally (1932: 35) subratlla que la comunicació del pensament ha de distingir de forma clara entre allò que és representació rebuda pels sentits, la memòria o la imaginació i l'operació psíquica que el subjecte projecta sobre aquesta representació. Per tant, entén la modalitat com l'expressió de les operacions psíquiques del subjecte parlant; amb la modalitat s'estableix una relació entre l'individu i els enunciat que produeix.

Aquestes idees donen lloc a la teoria de la *frase explícita*. Segons aquest autor, la frase explícita comprèn dues parts: l'una té relació amb el procés que constitueix la representació, la qual Bally anomena, seguint l'exemple dels lògics, el *dictum*. L'altra part té relació amb l'operació psíquica duta a terme pel subjecte pensant. La modalitat es pot expressar amb un verb modal (*creure*) i el seu subjecte és el subjecte modal que sovint, però no sempre, és al mateix temps el subjecte parlant; aquests elements constitueixen el *modus*, complementari del *dictum*. La importància del *modus* en la creació del sentit dels enunciat, la testifica Bally dient que *la modalitat és l'ànima de la frase*.

Aquesta distinció de dos components, *dictum* i *modus*, en qualsevol frase, permet relacionar el contingut gramatical amb les actituds i les intencions de l'emissor i ens ajuda a entendre el tipus d'adhesió que manifesta cap allò que diu. Dubois (1983: 426), que en lloc de *modus* recorre al concepte de *modalització*, ho explica així:

L'interlocutor percep el tipus d'adhesió del locutor al seu discurs: en uns casos recalca aquesta adhesió, en altres apareix simplement indicada i en altres és inexistent; de la mateixa manera que el concepte de tensió dóna compte de l'oposició entre l'orador que actua sobre el seu públic i el que ignora el seu públic, el concepte de modalització permet donar compte del fet que l'orador creu en allò que diu i ho sosté.

Per tant, segons Dubois, per poder distingir adequadament els elements que fan referència a entitats del discurs o que expressen esdeveniments i els que vehiculen una actitud del subjecte parlant, convé distingir en l'anàlisi d'un enunciat entre la part dictal i la part modal, cadascuna de les quals poden tenir un subjecte diferent. Vegem-ne el següent exemple seu:

(1)

La premsa crítica (*modus*) que el president hagi fet aquestes declaracions (*dictum*).

En aquest enunciat, dins del *modus*, *la premsa* és el subjecte modal i *crítica* és el verb modal. I dins del *dictum*, *el president* és el subjecte dictal i *hagi fet*, el verb dictal.

També hi ha enunciats en què el subjecte modal no està expressat, com per exemple (2), on tot allò que és explícit pertany al *dictum*.

(2)

Cal que el Pere vingui.

I d'altres en què els elements que es corresponen al *modus* es troben incorporats dins el *dictum*:

(3)

La necessitat de la seva vinguda és evident.

Així, doncs, la separació entre *modus* i *dictum* no sempre és clara; un exemple és el cas del predicat *evident*, que aporta informació modal per les seves propietats lèxiques. De fet, es poden produir enunciats complexos, en els quals el *dictum* i el *modus* es barregin d'una forma indestriable, o bé on el valor modal no sigui explícit i calgui deduir-lo d'algun procediment de modalització, com l'entonació o altres. De totes maneres, acceptant que la complexitat de les realitzacions lingüístiques fa que també sigui

complexa la seva anàlisi, el cert és que la divisió en *dictum* i *modus* facilita la comprensió dels discursos i permet relacionar els components psicològics i els components lingüístics que es barregen en els enunciats.

Payrató (2002:1180) resumeix d'aquesta manera la distinció entre aquests dos components dels enunciats i al·ludeix a la multiplicitat de formes que pot adoptar la manifestació de l'actitud del subjecte:

La distinció s'ha plantejat tradicionalment, grosso modo, com "allò que es diu" enfront de "com es diu (allò que es diu)": un mateix contingut es pot presentar de formes diverses. Així, el modus es pot expressar de moltes maneres, diferents, complementàries i no excloents entre elles, i com a manifestació de l'actitud del subjecte inclou aspectes cognitius, volitius (afectius, emotius) i valoratius. La inclusió o l'exclusió d'algun d'aquests aspectes és el que acaba determinant l'abast de la categoria i de les seves (sub)classes.

En aquest treball, mostrarem que la distinció de Bally (1932) té raó de ser. Defensarem que en l'estructura oracional hi ha d'haver lloc per a alguns elements de modalització més explícits com per exemple, determinats operadors interrogatius o exclamatius, elements de focus, determinats adverbis, etc.

Els elements que estudiarem més especialment seran els **adverbis d'acte de parla**, relatius a les actituds o creences de l'emissor respecte a les situacions que enuncia. Abans de res, aclarirem que en la bibliografia dedicada a aquest tema no hi ha un criteri unitari ni pel que fa a la classificació d'aquests tipus d'adverbis, ni pel que fa a la terminologia utilitzada per referir-s'hi. Veurem al llarg del treball que ni tots els autors agrupen en les seves propostes aquests elements en idèntiques (sub)classes, ni tampoc les anomenen de la mateixa manera².

Pel que fa a la **definició categorial**, no diem res nou afirmant que el concepte d'adverbi no està ben definit, encara a hores d'ara, ni morfològicament, ni semànticament, ni sintàcticament. Aquesta classe gramatical es considera, i s'ha considerat sempre al llarg de tota la tradició lingüística, *un calaix de sastre*, ja que inclou un munt d'ítems lèxics (com per exemple: relatius i interrogatius, *on*, *com*; díctics de sentit locatiu, temporal o manera, *aquí*, *així*; elements no demostratius que expressen situació en espai o temps, *davant*; locucions adverbials locatives o temporals

² Per exemple, deixant un marge d'exclusió / inclusió de determinats tipus d'adverbis dins l'agrupació que nosaltres assumim i que, d'acord amb López i Morant (2002), anomenem adverbis d'acte de parla, podem dir que Jackendoff (1972) els anomena *Speaker Oriented*; Espinal (1985 i ss.) i Torner (2005), *oracionals*; Kovacci (1999) i Lonzi (1999), *externs al predicat*; etc.

en les quals la preposició resulta obligatòria, *de vegades*; clítics de sentit locatiu, *hi*; adverbis de manera derivats amb el sufix *-ment*, *malament*; adverbis sense sufix, *clar*; locucions adverbials de manera formades amb preposició, *de sobte*; adverbis de quantitat, *molt*; adverbis d'ordre, *primer*; adverbis de polaritat positiva, *sí* i de polaritat negativa, *no*, *pas*)³, elements tots aquests que per les seves característiques gramaticals, tenen distribucions, funcions i, conseqüentment, aporten informació semàntica de diferent mena.

La conclusió a la qual podem arribar és que l'etiqueta d'adverbi ha estat atribuïda més que res per eliminació: la reben tots aquells mots invariables i amb funció modificadora que no poden ser caracteritzats com a membres d'una altra categoria gramatical definida.

Fabra (1956: 88), per exemple, es pronuncia sobre el tema de la següent manera:

Els adverbis pròpiament dits (adverbis de manera) juguen respecte al verb el mateix paper que els adjectius respecte el nom: així com per mitjà d'aquests adverbis fem distincions com caminar lentament, caminar ràpidament, etc. [...] Tradicionalment s'inclou en la classe dels adverbis tot mot invariable que no serveix normalment de complement determinatiu, sia d'un verb (caminar lentament), sia d'un adjectiu o d'un altre adverbi (més ample, molt més [...]), i això fa que, al costat dels adverbis pròpiament dits ([...] bé, malament), hi hagi els adverbis de quantitat o de grau (molt, ben bé), de lloc (aquí, enfora), de temps (avui, després), de negació (no), de dubte (potser), etc.

Destaquem d'aquesta definició el concepte que té l'autor d'*adverbis propis*. Per Fabra, entre molts altres, el nucli de la categoria són els adverbis de manera i tots els altres pertanyen a la perifèria d'aquesta categoria⁴.

Un altre exemple de definició més actual que il·lustra com algunes gramàtiques descriptives s'han referit, de manera global, a l'adverbi és la de López i Morant (2002):

Els adverbis són paraules invariables que modifiquen una relació sintàctica preestablerta en qualitat de complements circumstancials i que, per això mateix, tenen el significat genèric de "manera".

³ Aquesta relació d'elements pren com a base la de Badia (1962: cap. VI)

⁴ Pel que fa a la noció de manera, Ferrater (1981) aclareix que aquesta, més que un cert tipus de significat relacional és una funció relacional. Per això, gramàtics de totes les tendències han considerat els adverbis com a predicats secundaris; és a dir, com a modificadors d'una relació prèviament donada i expressada per una altra categoria.

Una possible explicació a la confusió existent a l'hora de tractar aquesta categoria la trobem en l'etimologia del terme: la forma llatina *adverbium*, o altres formes com l'hebrea o la grega, comporten la deducció que aquests elements es presenten únicament com a modificadors del verb; quan és ben sabut que ni tots els elements que modifiquen el verb són adverbis, ni tots els adverbis han de ser modificadors verbals. Altres formes etimològiques d'altres llengües, com l'alemanya *umstandswort* (circumstància + paraula) o la xinesa *fuci* (secundari + paraula), ens aporten la idea que aquests elements són secundaris o circumstancials. Aquesta caracterització també és incorrecta tant per excés com per defecte. Ni tots els complements circumstancials són adverbis, ni tots els adverbis realitzen aquesta funció. Per exemple, en una oració com *En Pere és aquí*, l'adverbi realitza la funció de predicat.

Un clar exemple que evidencia que les aproximacions i definicions que hem presentat anteriorment, com moltes altres realitzades al llarg de la tradició gramatical, són incompletes, són precisament els adverbis d'acte de parla: el nostre objecte d'estudi. Com podrem comprovar, no són modificadors verbals, no exerceixen la funció de circumstancials i ni tan sols aporten el significat de manera.

Allò que sí que tenen en comú els *nostres adverbis* i els diferencia de molts altres és que **resten fora de l'abast proposicional** i per tant, ocupen una posició perifèrica en l'estructura oracional. Les següents proves formals són algunes de les que s'utilitzen en la bibliografia per identificar-los de manera general:

a- Els adverbis oracionals, contràriament als adverbis que modifiquen el predicat, no es veuen afectats per la negació.

(4)

a- La història no ha finalitzat desgraciadament (sinó de manera afortunada). - *adverbi de mode, no oracional* -.

b- La història no ha finalitzat, desgraciadament (*sinó de manera afortunada). - *adverbi avaluatiu, oracional* -.

b- No resten tampoc sota l'abast de la interrogació⁵.

⁵ Amb aquests tipus d'adverbis només són possibles les preguntes eco.

a- Francament, què en penses, d'això?

(5)

a- *Has pogut resoldre el problema, afortunadament⁶?

b- La història va finalitzar desgraciadament (o d'una forma afortunada)?

c- La llibertat posicional dels adverbis oracionals és més gran que la dels modificadors del predicat. Aquest tret s'associa a determinades característiques fonològiques que posen de manifest la independència fònica pel que fa a la resta de l'oració. En concret, aquests elements presenten un patró entonatiu propi i poden anar acompanyats de pauses. Els següents exemples d'Hernanz i Brucart (1987) mostren aquesta doble dissimilitud fònica i posicional.

(6)

a- *Duramente, María trabaja.

b- *María, duramente, trabaja. - *adverbi de mode, no oracional* -.

c- *María trabaja, duramente.

(7)

a- Sócrates, lamentablemente, bebió la cicuta.

b- Sócrates bebió, lamentablemente, la cicuta. - *adverbi avaluatiu, oracional* -.

c- Sócrates bebió la cicuta, lamentablemente.

d- Els adverbis oracionals no són sensibles a la *Aktionsart* del predicat oracional. Poden, contràriament a la resta, coaparèixer, per exemple, amb predicats estatus.

(8)

a- *La Maria pesa delicadament cinquanta quilos.

b- Desafortunadament, la Maria no adora la música.

Avancem que tots aquells adverbis que mitjançant l'aplicació de les proves presentades no puguin ser indentificats com a adverbis oracionals, restaran **al marge del nostre**

b- Francament?

⁶ Aquest adverbi, en aquest cas, és oracional i no és equivalent al sintagma preposicional *d'una forma afortunada*.

estudi. Per tant, queden exclosos tots aquells que es consideren **seleccionats pel verb** (*La Maria es troba malament*), els que fan d'atribut (*La vida és així*) i **els orientats al predicat**⁷, ja siguin **de lloc** (*No vull treballar aquí*); **de manera** (*La Maria treballa malament*); **de temps** (*La Maria no va treballar ahir*)⁸ o **de quantitat o grau** (*La Maria treballa poc*)

No ens ocuparem tampoc d'altres classes d'adverbis que molts dels autors interessats pel tema han considerat oracionals, com per exemple, **els adverbis evidencials** (*evidentment*) o **els adverbis orientats al subjecte**, com *intel·ligent* a (9).

(9)

La Maria, intel·ligentment, ha respost la pregunta optativa de l'examen.

Al llarg del treball, concretament en el capítol de l'anàlisi, mirarem de justificar per què hem deixat al marge de la nostra classificació aquests tipus d'adverbis i d'altres que, tot i no restar sota el domini del sintagma Flex (IP), es diferencien dels adverbis d'acte de parla per no ser modificadors del *modus*. No tractarem, doncs, **els connectors** (*conseqüentment, seguidament*)⁹; **els elements referents a la focalització o a la intensificació** (*solament, particularment*)¹⁰; **els enunciatius** (*breument*)¹¹ o **els adverbis de marc** (*Aquí, no es pot estudiar*)¹².

Abans de presentar la nostra classificació, comentarem que **el nostre principal objectiu** és descriure i explicar el comportament sintàctic de la classe d'adverbis que estudiem i, per extensió, dels sintagmes preposicionals semàntics equivalents¹³. La nostra anàlisi pretén ser aplicable a totes les llengües, tot i que, els exemples d'evidència empírica es basaran majoritàriament en el català i el castellà. Assumim que els elements del *modus* que estudiem i la posició que ocupen pertanyen a la Gramàtica Universal.

⁷ Als quals tradicionalment se'ls ha atribuït la funció de complement circumstancial.

⁸ Els adverbis temporals han de coocórrer amb un tipus de flexió verbal; per tant, a diferència de la resta, no modifiquen únicament el predicat, sinó tota la proposició.

⁹ Anomenats *seqüencials* per López Morant (2002) i *conjuntius* per Kovacci (1999)

¹⁰ Aquests adverbis són considerats *quasi quantificadors* per Espinal (1989b)

¹¹ Anomenats *adverbis enunciatius orientats al codi* per Kovacci (1999) i Torner (2005).

¹² Anomenats *adjunts lliures* per Hernanz (1993).

¹³ És important tenir present que encara que preferentment utilitzarem el terme *adverbi*, en aquest treball, també ens interessem per aquests sintagmes preposicionals.

2. La nostra classificació dels adverbis d'acte de parla.

La classificació dels adverbis d'acte de parla que assumirem es basa sobretot en la configurada a Etxepare (1997: 2.2.1), on aquest tipus d'adverbis es divideixen en quatre grups. Nosaltres, seguint Rodríguez Ramalle (2003), entre molts altres, hi afegirem un altre, els de tòpic o temàtics.

Adverbis modals¹⁴: *probablement, possiblement, necessàriament, certament...; segurament, obviament, evidentement...*

Adverbis avaluatius: *sortosament, afortunadament, feliçment, sorprenentment, naturalment, lògicament...; lamentablement, lastimosament, asombrosament, desgraciadament...*

Adverbis de tòpic: *tècnicament, lingüísticament, genèticament...; químicament, literariament...*

Adverbis del tipus per descomptat: *per descomptat, esclar*¹⁵*...; desde luego, claro...*

Adverbis pragmàtics: *sincerament, francament, confidencialment...; honradament, honestament...*

2.1. Antecedents de la nostra classificació.

La classificació d'Etxepare (1997) procura recollir els tres nivells de l'anàlisi semàntica de Frege (1985) per les produccions declaratives: **els pensaments**, que són el contingut proposicional d'una clàusula, el seu sentit, i poden no ser ni negats ni afirmats, ja que simplement són l'objecte que es qüestiona, la presentació de la matèria, la qual pot ser o no ser verificada; **els judicis**, que són les avaluacions de les proposicions en termes de veritat o falsedat en una teoria de correspondència de la veritat; i **les assercions**, que esdevenen l'acte declaratiu del parlant per manifestar els seus judicis. Dit amb les mateixes paraules de Frege, *l'aplicació d'una oració declarativa implica el parlant amb tres actes de parla diferents*:

¹⁴ Al llarg del treball es defensarà que aquesta classe es divideix en diferents (sub)classes.

¹⁵ Escrit d'aquesta manera, com ja és habitual en alguns mitjans de comunicació, per oposar-lo al predicat *és clar*.

- a- *L'expressió d'un pensament.*
- b- *El reconeixement de la veritat d'un pensament, acte o judici.*
- c- *La manifestació d'aquest judici.*

També Jackendoff (1972) es va servir d'aquest esquema de Frege per establir la seva tipologia dels adverbis, alguns dels quals s'exemplifiquen a (1). Ell els anomena *Speaker Oriented*¹⁶.

- (1)
- a- Francament, està cansat.
 - b- Probablement, està cansat.
 - c- Afortunadament, està cansat.

Jackendoff va observar que la distribució d'aquests adverbis es relaciona amb una de les seves característiques semàntiques, ja que aquests adverbis expressen l'actitud del parlant a través de l'oració que modifiquen. Bellert (1977) va fer notar que la noció d'actitud emprada per Jackendoff hauria de ser interpretada de manera prou àmplia com per poder donar compte d'aspectes massa diferents entre si com l'avaluació del parlant de la veritat de l'oració (com en els casos on trobem adverbis del tipus *necessàriament, probablement, òbviament o possiblement*) o com la seva actitud mitjançant l'acte de l'expressió (com en els casos amb adverbis del tipus *francament, confidencialment o sincerament*). Observant els diferents àmbits on aquests adverbis d'acte de parla estan en distribució complementària, Bellert va elaborar una refinada taxonomia partint de la idea inicial de Jackendoff. Bellert considera els adverbis modals, els avaluatius i els pragmàtics, i coincideix amb Frege en defensar que les declaracions són demostracions de veritat.

2.2. Els adverbis modals.

Etxepare (1997) presenta els adverbis modals com a predicats l'argument dels quals és una valoració del valor de veritat expressat per l'oració en la qual s'inclou. Les construccions que contenen aquests tipus d'adjunts poden ser parafrasejades per una

¹⁶ En la classificació d'aquest autor, a diferència de la nostra, no es contempen els adverbis de tòpic i tampoc els del tipus *per descomptat*.

proposició més complexa, en la qual esdevé clar que l'adverbi és un modificador de l'operador de veritat. Així, si en una oració tenim un adverbi com *probable*, podrem parafrasejar (2a) com (2b): on *probable* ara modifica l'adjectiu que expressa el valor de veritat *cert*.

(2)

- a- Probablement, no anem de vacances aquest any.
- b- És probablement cert que no anem de vacances aquest any.

D'acord amb Espinal (1983 i ss.), nosaltres en aquest treball considerarem aquests adverbis operadors, definint aquest terme com una funció, la qual des d'una posició sintàctica determinada, modifica un conjunt de propietats dels elements que són sota el seu abast, i aporta informació que és totalment rellevant per a la interpretació semàntica. Aquesta classe d'adverbis, igual que la resta dels tractats en aquest treball, amb excepció de la classe dels pragmàtics (per motius que ja aclarirem en l'apartat corresponent), es diferencien dels altres adverbis que modifiquen la proposició i mantenen una relació específica amb algun constituent de l'oració (per exemple els del tipus de (3a) o els temporals, *ahir* o *abans*). Només els primers operen sobre tota la proposició i no pas sobre un dels seus constituents. Considerem els exemples següents d'Espinal (1989a):

(3)

- a- Intel·ligentment, en Pep ha acceptat la beca i en Joan ha accedit a una plaça de professor titular.
- b- Probablement, en Pep ha acceptat la beca i en Joan ha accedit a una plaça de professor titular.

A (3a) l'adverbi orientat al subjecte, del qual predica, s'interpreta lingüísticament com un modificador de la primera coordinada, mentre que a (3b) l'adverbi perifèric actua com a modificador de les dues coordinades i no predica de cap entitat dels seus constituents, únicament imposa determinades condicions sobre el valor de veritat de les proposicions a les quals s'associa.

Espinal (1983) defensa que la proposició modificada pels adverbis del tipus *probablement* s'interpreta pragmàticament com la conclusió d'un argument o raonament

vàlid des del punt de vista de la lògica. L'ús dels adverbis modals requereix, per tant, unes dades contextuals que serveixin de premisses. L'autora arriba a aquesta conclusió mitjançant l'estudi de l'ús de l'adverbi *òbviamment*, que segons el seu criteri, exigeix que la proposició que modifica es dedueixi mitjançant una cadena curta i simple d'inferències, conclusió de la qual es dedueix que la proposició no pot ser ni fruit d'una constatació de la realitat (4b), ni d'un raonament que exigeixi una extralimitació de les capacitats de l'oient (4c).

(4)

a- Òbviamment, el metge no vindrà.

b- *Òbviamment, les ones es mouen.

c- *Òbviamment, l'arrel quadrada de 7 és 2'64575...

L'anàlisi d'aquest adverbi en concret és estès a la resta de la mateixa classe i s'arriba a la conclusió que hem de distingir dues funcions conceptualment diferents que caracteritzen els adverbis modals. Vegem-les a (5).

(5)

a- La d'assignar les probabilitats de les proposicions.

b- La de marcar conclusions en un discurs.

Nosaltres, però, en aquest treball defensem que la gramàtica no té cap inconvenient per generar exemples com (4b) o (4c), i per tant, admetrem que no són agramaticals. És cert que aquests tipus de construccions poden resultar més o menys estranyes depenent del context, de la situació, del nivell de coneixement dels participants de l'acte lingüístic, etc. Però segurament aquest fenomen no té tant a veure amb l'estructura gramatical d'una oració com amb la interpretació semàntica que es du a terme en el nivell d'interfície, quan el sistema computacional de la gramàtica entra en relació amb els diferents sistemes cognitius. Una oració com (4c) no resulta estranya si forma part de l'intercanvi lingüístic entre dos matemàtics entesos en la matèria. I des del moment que la gramàtica no té cap problema per generar oracions com *La guerra és la guerra* o *El caos és ordre*, ni els receptors tampoc per acceptar-la per exemple, en el context d'un poema filosòfic, no hi ha cap motiu per qüestionar la gramaticalitat de (4b). Una cosa ben diferent és que resulti un enunciat poc adequat en determinats contextos.

Una altra propietat dels adverbis modals, destacada per Kovacci (1999: 761), és que aquests tipus d'adverbis admeten una glossa amb l'adjectiu de base en funció d'atribut d'una oració copulativa amb subjecte oracional (6) o amb una coordinació, el segon membre de la qual conté un demostratiu (7).

(6)

- a- Obviamente, dos y dos son cuatro.
- b- Es obvio que dos y dos son cuatro.

(7)

- a- Dos y dos son cuatro, y eso es obvio.
- b- *Dos y dos son cuatro, y eso -el resultado de la suma- es obvio.
- c- Dos y dos son cuatro, y eso -mi aseveración- es obvio.

Com observa Kovacci, en aquest cas el demostratiu es refereix al *modus* oracional i no al *dictum*, tal com manifesta l'explicitació de la referència del pronom.

També és important notar, tal com afirma Etxepare (1997), que els adverbis modals no tenen les formes positives o negatives corresponents.

(8)

- *Imposiblemente, no anem de vacaciones aquest any.

Com es pot deduir de (8), la inexistència d'aquest tipus d'adverbis no depèn de la seva estructura morfològica, sinó de les seves propietats semàntiques.

(9)

- a- Indubtablement, el Joan ha arribat.
- b- *Dubtablement, el Joan ha arribat.

A (9a) tenim un adverbi modal semànticament positiu però encapçalat per un prefix negatiu. En canvi, en el cas agramatical de (9b), l'adverbi sense aquest prefix negatiu sí que seria semànticament negatiu. Un fet que pot aparentar que està en contradicció amb aquesta hipòtesi és la possible paràfrasi adjectiva d'aquests adverbis modals en construccions com la següent:

(10)

Tot i que el fet era improbable, el Joan va guanyar.

Però és evident que aquest contrast tampoc contradiu la nostra conclusió, ja que mentre l'adjectiu que es correspon amb l'adverbi modal és negatiu, l'actitud que denota l'expressió és positiva, en el sentit que l'oració en la seva totalitat s'interpreta com a veritable.

Un altre fet molt remarcable és que els adverbis modals són incompatibles amb les interrogatives totals, ja que en aquestes es qüestiona el valor de veritat d'una proposició i esdevé impossible valorar la veritat de la proposició i qüestionar-la alhora¹⁷.

(11)

*Segurament, ha arribat el Joan?

La agramaticalitat de (11), per tant, és provocada per una contradicció semàntica

Pel mateix motiu, els adverbis modals tampoc poden aparèixer en contextos imperatius.

(12)

*Probablement, para!

Els adverbis modals han estat tractats com una mateixa classe unitària en algunes tipologies com la de Bellert (1977), la d'Espinal (1983; 1985 i ss.); la d'Etxepare (1997); la de López i Morant (2002), dins de la *Gramàtica del Català Contemporani* o la de Lonzi (1991), dins de la *Grande gramatica italiana di consultazione*. Però en moltes d'aquestes classificacions, els seus autors, ja noten que, tot i que el conjunt d'adverbis considerats tenen molts punts en comú, hi ha determinades diferències sintàctiques i semàntiques entre ells.

Per exemple, Espinal (1987) estableix una escala de probabilitat, distingint entre diversos graus de veritat en mons lògicament possibles i diversos graus de veritat en mons pràcticament possibles, on situa els diferents adverbis d'aquest grup i arriba a la

¹⁷ No obstant això, com veurem més endavant, els anomenats *adverbis modals alètics* sí que tenen la propietat d'aparèixer en aquest tipus de construccions.

conclusió que els adverbis modals atribueixen diferents tipus de modalitats a la proposició que modifiquen.

López i Morant (2002), per la seva banda, també expliciten que les modalitats són significats que s'alineen en una sèrie gradual: entre *necessari* (en tots els mons) i *impossible* (en cap món) podem situar *probable* (en força mons), *possible* (en alguns mons) i *improbable* (en molts pocs mons). A més, diferencien aquests adverbis acabats d'esmentar, els quals anomenen *modals dubitatius*, dels considerats per Pérez Saldanya (1991) com a *assertius* (*evidentment, certament, indubtablement*).

En canvi, altres tipologies, com la de Kovacci (1999) o la de Torner (2005), divideixen en (sub)classes i tracten de manera diferenciada els diferents tipus d'adverbis que fins ara hem inclòs dins del grup dels modals. En totes dues tipologies es distingeixen els que s'anomenen *indicadors i reforçadors de l'actitud (probablement)*, els *restrictius del valor de veritat de l'assertió (presumiblement)* i els *reforçadors del valor de veritat (evidentment)*.

Com podem observar, no hi ha un criteri unitari a l'hora de tractar i classificar aquest grup d'adverbis i, fins i tot, ni la terminologia no és homogènia. Però en allò que tots els estudiosos del tema sí que semblen estar d'acord és que el comportament dels components d'aquest grup d'adverbis no és idèntic en tots els casos.

Seguint Cinque (1999) i Lyons (1977), en aquest treball assumirem que aquesta gran classe dels modals es divideix en: *adverbis evidencials, adverbis epistèmics i adverbis alètics*¹⁸.

a- Els **adverbis evidencials** (*aparentment, òbviament, clarament, evidentment, ...*)¹⁹, identificats també per autors com Rodríguez Ramalle (2003), Ernst (2002) o Torner (2005), indiquen la forma com ha estat adquirida la informació compartida entre l'emissor i el receptor aportada per la frase. Aquests adverbis expressen el tipus de coneixement en què es basa l'afirmació; i això implica també indirectament una valoració sobre el valor de veritat de l'oració.

Una propietat d'aquests adverbis és que, a diferència de la resta dels modals, pressuposen el valor de la veritat de l'oració a la qual modifiquen. És a dir, són factius, i

¹⁸ En el capítol 3, on analitzem aquests tipus d'adverbis, raonarem detalladament mitjançant proves i criteris sintàctics el sentit i els motius d'aquesta classificació.

¹⁹ Hem de tenir en compte que algunes d'aquestes formes com *aparentment* poden utilitzar-se com a modificadors del predicat. Llavors el seu comportament sintàctic és totalment diferent.

per tant, la seva omisió no altera el valor de veritat de l'oració. Vegem que només (14a), contràriament a (14b) o (14c), implica la proposició *Estamos equivocados*.

(14)

- a- Obviamente estamos equivocados. > Estamos equivocados.
- b- Probablemente estamos equivocados. / Estamos equivocados.
- c- Posiblemente estamos equivocados. / Estamos equivocados.

Altres peculiaritats dels evidencials són les següents:

- La possibilitat que tenen alguns d'aquests elements com *evidentment* d'aparèixer en determinats contextos quantificats.

(15)

- a- Evidentment que vindré!
- b- *Certament que vindré!
- c- *Probablement que vindré!

- No admeten gradació perifràstica (**Poc certament*).

b- Els **adverbis epistèmics** (*probablement, presumiblement, suposadament, ...*) expressen el grau de compromís que el parlant assumeix respecte a la veritat de la proposició compresa en l'enunciat.

c- Els **adverbis alètics** (*necessàriament, possiblement*) manifesten, segons Lyons (1977), o les veritats en tots els mons possibles, en el cas que hi hagi relació de necessitat, o les proposicions que no són necessàriament falses, esdevenint certes en com a mínim un món possible, si hi ha una relació de possibilitat.

Una prova que diferencia els adverbis alètics dels evidencials i dels epistèmics és que els primers, al contrari dels altres, poden aparèixer en construccions interrogatives.

(16)

- a- *Han de ser probablement les cinc en punt?
- b- Han de ser solters necessàriament / per força els sacerdots catòlics?

Aquest fenomen ens fa pensar que els adverbis de modalitat alètica no són oracionals i no ocupen necessàriament posicions perifèriques, intuïció que es corrobora pel fet que aquests adverbis sí que resten dins l'abast de la negació.

(17)

Si no ets casat, no vol dir necessàriament que no tinguis família, pots tenir parella de fet.

A més a més, la modalitat que expressen aquests adverbis no té tant a veure amb la implicació d'un participant de l'acte de parla, com amb una relació lògica.

Per tot això, com justificarem en el capítol 3, aquesta (sub)classe d'adverbis modals restarà fora del nostre estudi.

2.3. Els adverbis avaluatius.

Els adverbis propis d'aquest tipus²⁰ permeten que l'emissor avaluï la situació expressada en la proposició presa globalment com un fet. L'aspecte avaluatiu que posseeixen aquests modificadors s'aprecia de forma clara en les següents glosses, ja que la sintaxi diferencia el fet sobre el qual s'efectua la valoració de la valoració mateixa.

(18)

a- Desgraciadament, no va arribar a temps.

b- Va ser una desgràcia que no arribés a temps.

c- No va arribar a temps, i això, va ser una desgràcia.

Alguns autors, com Torner (2005) o Kovacci (1999) han inclòs aquests adverbis i els del tipus orientats al subjecte dins d'una mateixa classe. Espinal (1989b) per argumentar que són diferents utilitza la prova de la coordinació.

²⁰ Anomenats *factius* per López i Morant (2002) i *emotius* per Kovacci (1999).

(19)

a- Voluntàriament, la Maria se n'ha anat de casa i el seu marit viu amb una altra dona.

b- Naturalment, la Maria se n'ha anat de casa i el seu marit viu amb una altra dona.

A (19a) l'adverbi només modifica la primera coordinada, mentre que a (19b), l'adverbi perifèric actua com un modificador de les dues coordinades.

Com fa notar Etxepare (1997), els adverbis avaluatius són diferents dels epistèmics principalment per una raó: són predicats factius, l'argument dels quals és el fet o l'estat expressat per l'oració en la qual es troben²¹. Per aquest motiu, les condicions de veritat de l'oració si es prescindeix de l'adverbi són les mateixes condicions de veritat de l'oració en la seva totalitat. Conseqüentment, mentre que en el cas dels adverbis epistèmics, la veritat de (20a) no exigeix la veritat de (20b), quan es tracta dels adverbis avaluatius, la veritat de (21a) exigeix la veritat de (21b).

(20)

a- Probablement, el Joan ja ha arribat.

b- El Joan ja ha arribat.

(21)

a- Afortunadament, el Joan va venir.

b- El Joan va venir.

El contrast reflectit a (20) es dona perquè els adverbis modals són operadors del valor de veritat de l'oració, mentre que els avaluatius ho són del judici.

Una altra diferència entre els adverbis avaluatius i els modals, com observem a (22) és que els darrers, contràriament als primers, són possibles entre la pròtasi i l'apòdosi de tots els tipus de construccions *condicionals centrals*²²: les reals, les potencials i les irrealis.

²¹ En el nostre treball, en lloc de predicats els considerem operadors.

²² Seguint Haegeman (2003; 2005), anomenem així les condicionals que modifiquen el valor de veritat de l'oració, les quals tractarem en el capítol 3.

(22)

- a- Si plou, (llavors) probablement / *afortunadament mirarem la televisió.
- b- Si lloviere, (entonces) probablemente / *afortunadamente miraríamos la televisión.
- c- Si hubiera llovido, (entonces) probablemente / *afortunadamente no habiéramos salido de casa.

Però és important observar que si canviem l'ordre entre l'avaluatiu i la pròtasi, sí que obtenim una construcció gramatical. Vegem l'exemple següent:

(23)

Afortunadament, si plou (llavors) mirarem la televisió.

En aquest cas, *afortunadament* afecta a l'oració en la seva totalitat. Si considerem la pròtasi un modificador de veritat, tal com explica Schreiber (1971), com que el valor de veritat de la proposició expressada en segon terme és avaluada per la proposició vehiculada per la pròtasi, la gramaticalitat de (23) és el resultat d'un efecte d'abast general que afecta a aquests adverbis d'acte de parla.

La lògica de l'anàlisi que defensem en aquest treball prediu que els adverbis avaluatius poden precedir els modals, però no pas a la inversa, i això, com reflecteix (24) és així:

(24)

- a- Afortunadament, el Joan probablement vindrà.
- b- *Probablement, el Joan afortunadament vindrà.

La intuïció de Schreiber pel que fa a aquests efectes d'abast el porta a afirmar que la classe d'adverbis que obligatòriament han de precedir membres d'altres classes són modificadors d'arguments més complexos. Aquesta idea pren sentit si tenim en compte que els avaluatius són modificadors de judici mentre que els modals ho són del valor de veritat.

Una explicació alternativa que donaria compte de la agramaticalitat de les construccions on l'avaluatiu seguís la pròtasi, seria les restriccions induïdes per la

mateixa forma de les pròtesis condicionals. Seguint Etxepare (1997), l'argument que refuta aquesta idea i avala la que defensem en aquest treball és el següent: quan la subordinada condicional no modifica la veritat, és d'esperar que els avaluatius es puguin col·locar com a segon terme en les construccions pertinents. Tal com observen Davison (1972); Sadock (1974) i Iatridou (1991), la pròtesi condicional també pot modificar una asserció implícita i realitzar la funció de justificar l'acte de parla²³.

(25)

Si estàs afamat, hi ha alguna cosa de menjar a la nevera.

Sota el punt de vista de Frege, aquestes construccions condicionals pertanyen a un nivell més alt que el dels judicis. Per tant, esperaríem, tal com succeeix, que la presència immediatament posterior dels avaluatius esdevingués possible.

(26)

Si estàs afamat, afortunadament no hi ha res de menjar a la nevera.

Aquesta hipòtesi pel que fa als efectes d'abast sobre els adverbis d'acte de parla també prediu que els adverbis avaluatius no haurien de precedir mai aquest tipus de condicionals. L'exemple de (27) corrobora aquesta idea.

(27)

*Afortunadament, si el Joan està afamat hi ha alguna cosa de menjar a la nevera.

Alguns dels adverbis avaluatius, contràriament als modals, sí que poden tenir les formes morfològiques positives o negatives corresponents.

(28)

Desafortunadament, el Joan ha arribat.

Bellert (1977) proposa que l'explicació d'aquest fet és que els adverbis avaluatius constitueixen assercions independents i, per tant, aquestes poden ser negades

²³ Seguint Haegeman (2003; 2005), anomenem *condicionals perifèriques* aquest tipus de proposicions subordinades que afegeixen informació discursiva, de les quals ens n'ocuparem en el capítol 3.

independentment de les oracions a les quals s'adjunten. Els modals, en canvi, formen part d'una única asserció inclosa en el seu argument i per alguna raó²⁴ no es pot vehicular una actitud negativa mitjançant el valor de veritat de l'oració.

En els cas dels avaluatius, com en el dels epistèmics i els evidencials, també és impossible la seva aparició en les interrogatives totals, ja que en aquestes construccions es qüestiona el valor de veritat de l'oració i els avaluatius operen sobre judicis o proposicions avaluades. Per tant, la presència d'un avaluatiu implicaria el valor de veritat de l'oració i això és impossible.

(29)

*Dissortadament, demà no vindrà?

Al contrari que els epistèmics, aquests adverbis poden ser emprats com a modificadors del predicat. En aquest cas, els adverbis s'orienten cap al resultat. És per això que Kovacci (1999) els anomena *resultatius* i Rodríguez Ramalle (2003) els considera *orientats a la realització*. Vegem aquest ús a (30).

(30)

Espero que tot es resolgui feliçment (de manera feliç).

És interessant destacar, tal com observa Torner (2005), que el (sub)grup d'adverbis d'aquest tipus que indiquen fortuna o felicitat i els seus antònims (*desgraciadament, lamentablement, afortunadament, feliçment, ...*), en el seu ús no marcat, atribueixen la pertinent fortuna o felicitat a l'emissor, però en determinades ocasions un complement introduït per la preposició final *per a* designa l'experimentador que resulta afavorit o perjudicat per la situació descrita en la proposició.

(31)

a- Desgraciadamente para los alumnos, no han aplazado el examen.

b- Afortunadamente per a mi, la nostra relació s'ha acabat.

²⁴ Segons Austin (1962), la raó és comunicativa: els actes de parla presumeixen determinades condicions de veritat en el parlant i una característica pròpia del discurs racional és que el parlant coneix el valor de veritat d'aquesta asserció.

Abans de finalitzar la descripció d'aquesta classe d'adverbis, destacarem que tot i que molts autors han equiparat els adverbis del tipus *lògicament*, *naturalment* o *comprensiblement*, i els seus discursius, *curiosament*, *sorprenentment* i *estranyament*, als del tipus *òbviament* o *evidentment*, nosaltres, seguint Espinal (1987) i Torner (2005), els inclourem dins de la classe dels avaluatius, ja que es comporten com a adverbis propis d'aquest grup.

2.4. Els adverbis de tòpic.

La funció dels adverbis de tòpic²⁵ és aportar el marc rellevant que l'emissor creu convenient per avaluar l'adequació d'un determinat acte de parla.

(32)

- a- Genèticament, el català és una llengua romànica.
- b- Sintàcticament, aquesta anàlisi és absurda.

És important notar que aquests adverbis sempre permeten una paràfrasi amb el gerundi ... *parlant* (33a) o amb el sintagma preposicional *des del punt de vista...* (33b).

(33)

- a- Genèticament parlant, el català és una llengua romànica.
- b- Des del punt de vista sintàctic, aquesta anàlisi és absurda.

Una característica d'aquests adverbis, com destaca Espinal (1989b), és que no són operadors del predicat verbal. Observem que la paràfrasi mostrada a (34) no és possible.

(34)

- a- Químicament, l'aigua és un compost d'H₂ i O.
- b- *L'aigua és un compost d'H₂ i O d'una forma química.

²⁵ Anomenats *adverbis temàtics* o *de punt de vista* per López i Morant (2002); *adverbis d'enquadrament* per Lonzi (1999) i *adverbis nociònals* per Kovacci (1999). Torner (2005), tot i que no són objecte directe del seu estudi, els equipara en certa manera als *restrictius del valor de veritat*.

Tampoc no mantenen cap relació semàntica particular amb el subjecte estructural; per tant, aquests adverbis són semànticament operadors de tota la proposició.

Una altra propietat d'aquests adverbis, que els diferencia de la resta que hem tractat, és que són formats a partir d'adjectius relacionals, per això, com veiem a (35a), no poden ser quantificats²⁶.

(35)

- a- *Molt sintàcticament, aquesta anàlisi és absurda.
- b- Molt probablement, demà no podré venir.

És interessant notar que aquests adverbis tenen gran llibertat posicional i poden seguir tant un adverbi modal, un d'avaluatiu o un de pragmàtic (36), com també precedir-ne un de modal, un d'avaluatiu o un del tipus *per descomptat* (37).

(36)

- a- Probablement, políticament encara hi hagi alguna cosa a fer.
- b- Desgraciadament, políticament no hi ha res a fer.
- c- Sincerament, políticament no hi ha res a fer.

(37)

- a- Econòmicament, probablement encara hi hagi alguna cosa a fer.
- b- Econòmicament, desgraciadament no hi ha res a fer.
- c- Econòmicament, per descomptat que no hi ha res a fer.

A part de l'ús que hem presentat, aquestes formes adverbials també poden comportar-se com a modificadors del predicat i funcionar com a complements circumstancials de manera.

(38)

He analitzat la frase sintàcticament (de manera sintàctica)²⁷.

²⁶ Tampoc no es poden quantificar ni els adverbis evidencials (tal com ja hem comentat), ni els adverbis del tipus *per descomptat*.

²⁷ En aquest cas l'adverbi modifica el verb perquè, de fet, modifica el nom que subjau en l'estructura argumental del predicat. *Analitzar sintàcticament* equival a *fer una anàlisi sintàctica*.

2.5. Els adverbis del tipus *per descomptat*.

Les formes adverbials com *per descomptat*, *esclar*, *por supuesto* o *claro*²⁸, tenen la peculiaritat de constituir per elles mateixes una assertió

Si considerem el comportament d'aquests adverbis en construccions interrogatives totals, a primera vista sembla que es comportin com els modals²⁹. Vegem el següent exemple:

(39)

- a- El Joan va estar atent a la reunió?
- b- Per descomptat.
- c- Probablement.

Però hi ha una diferència clarament significativa entre totes dues classes. Mentre que els modals, la classe més baixa en la classificació d'Etxepare, poden anar seguits d'expressions que denotin valor de veritat com *si* o *no* (40b), els elements com *per descomptat* o *claro*, no poden (40c-d).

(40)

- a- El Joan va estar atent a la reunió?
- b- Probablement, sí.
- c- *Per descomptat, sí.
- d- *Claro, sí.

Tenint present el valor assertiu d'aquests elements i observant aquestes dades, d'acord amb Etxepare (1997), arribem a la conclusió que podem analitzar aquests adverbis com a operadors del valor de veritat, de la mateixa manera que ho són els elements de polaritat com per exemple *sí*. La posició que ocuparan explicarà el seu valor emfàtic.

La interpretació de tota aquesta exposició d'evidències empíriques, segons la visió de Frege de les declaratives seria la següent: si tenim en compte que les interrogatives

²⁸ Martín Zorraquino (1994) els anomena assertius i també inclou dins d'aquest grup les formes *evidentemente* i *naturalmente*, les quals nosaltres tractem com a evidencials, i l'element de polaritat positiva *sí*, que resta fora del nostre objecte d'estudi i únicament el tractarem comparativament.

²⁹ De fet, Espinal (1987), entre d'altres, tracta aquests tipus d'adverbis com a modals. En concret ella es refereix a *of course*.

totals es qüestionen el valor de veritat de la proposició i per tant, exigeixen com a resposta una expressió que denoti el valor de veritat, la conclusió que en podem extreure és que els adverbis del tipus *per descomptat* són per ells mateixos operadors de veritat.

Aquests elements, igual que els adverbis evidencials i els de tòpic, ni admeten gradació perifràstica ni es poden quantificar (**Poco por supuesto*).

Una altra característica rellevant d'aquestes formes és que ens les podem trobar tant soles, com destacades per pauses entonatives dins d'una oració, com acompanyades per la conjunció *que*. Martín Zorraquino (1994) proposa que, en el primer cas (41a), l'adverbi constitueix per si sol un enunciat; en el segon (41b), aquests elements serveixen per presentar l'opinió del parlant de manera simultània al procés elocutiü; i en el tercer (41c), l'adverbi implica una major elaboració de la transmissió de la informació.

(41)

a- ¿Vendrás? Claro.

b- Desde luego, Juan está hoy de buen humor.

c- Desde luego que Juan está hoy de buen humor.

Segons el nostre criteri, com argumentarem en el capítol 3, aquests modals assertius es comporten de manera diferent a (41b) i a (41c). En el primer cas, tractem la forma adverbial com un modal del tipus *ciertamente*. En canvi, en el segon, interpretem l'adverbi com un emfasitzador. Quan tenen aquest últim valor, aquestes formes, al contrari que les de les altres classes³⁰, tenen la peculiaritat d'aparèixer en contextos quantificats emfàticament, sempre i quan precedeixin el complementant³¹.

(42)

a- Per descomptat que vindré!

b- *Probablement que vindré!

Un exemple que evidencia el valor quantificacional d'aquests adverbis és el contrast entre el predicat *és clar* i la forma adverbial *esclar*.

³⁰ Recordem que hi ha alguna forma adverbial (*evidentemente* o *naturalmente*) que pertany a la classe dels evidencials que també pot compartir aquesta propietat si adquireix valor quantificacional.

³¹ Hi ha elements com els adverbis de tòpic o els pragmàtics que poden precedir-los, tal com justifiarem a l'anàlisi.

(43)

- a- És clar que no arribarem a temps.
- b- *És clar que no arribarem a temps!
- c- Esclar que no arribarem a temps!

Notem que a (43c), contràriament a les altres construccions, l'expressió té valor quantificacional.

2.6. Els adverbis pragmàtics.

En aquest apartat ens ocuparem dels adverbis pragmàtics, els quals no tenen cap relació estructural o funcional amb la proposició ni amb cap dels seus constituents, i pragmàticament s'orienten cap a un dels participants de l'acte lingüístic: l'emissor (44a) o el receptor³² (44b).

(44)

- a- Francament, el Josep cuina bé.
- b- Sincerament, és un bon cantant?

Espinal (1985; 1987) i Haegeman (1988) afirmen que aquests adverbis, també anomenats *disjunts*³³ (en terminologia d'Espinal (1985; 1987), entre d'altres, es comporten de manera diferent dels anomenats pròpiament adjunts (com per exemple, els complements de manera). Una de les proves que usen és comprovar si aquests adverbis poden aparèixer, igual que poden fer-ho altres com els de manera o els orientats al subjecte, com a tòpic en una construcció de clivellament. Com observem a (45), això no és possible.

³² La lectura que aquests adverbis indiquin l'actitud que s'espera que mantingui el receptor en la seva resposta quan tenim construccions interrogatives (44b), també la podem tenir en contextos de cita indirecta.

Le pregunté a calzón quitado que si, honradamente, era útil que fuera con él. J. Feo, *Aquellos años*. [ex. extret de Torner (2005)]

³³ Kovacci (1999) i Torner (2005) els anomenen *enunciatius orientats a l'emissor (o al receptor)*; Lonzi (1999), *adverbis d'acte lingüístic*; i López i Morant (2002), *adverbis dialògics*.

(45)

- a- *Fou francament que he enganyat la meva parella.
- b- Fou voluntàriament que vaig mirar el seu diari personal.

Aquests adverbis ni es comporten com a predicats semàntics, ni com a operadors de la proposició que acompanyen. Observem els següents exemples d'Espinal (1989b):

(46)

- a- Voluntàriament, la Maria se n'ha anat de casa i el seu marit viu amb una altra dona.
- b- Naturalment, la Maria se n'ha anat de casa i el seu marit viu amb una altra dona.

(47)

- a- La Maria se n'ha anat, confidencialment, de casa i el seu marit viu amb una altra dona³⁴.
- b- La Maria se n'ha anat de casa i el seu marit viu, confidencialment, amb una altra dona.

La mateixa autora fa notar que a (47a) allò que l'emissor confia com un secret al receptor és que la Maria se n'hagi anat de casa; la proposició expressada per la segona coordinada podria ser informació coneguda. A (47b), en canvi, allò que constitueix una confidència per part del parlant és l'enunciació de la segona proposició; la primera podria ser informació vella. Aquest contrast, que no observem en la resta d'adverbis que pertanyen a altres classes com per exemple els del tipus de (46), corrobora que els adverbis pragmàtics no modifiquen la proposició. Són operadors del discurs, ja que afegeixen algunes condicions sobre el tipus d'acte de parla, (ja es tracti del realitzat per l'emissor o del que s'espera que realitzarà l'oient), i en aquest sentit podríem dir que el modifiquen.

Quan els adverbis pragmàtics indiquen l'avaluació de l'emissor sobre la seva pròpia actitud, a diferència dels adverbis avaluatius, que permeten que l'avaluació

³⁴ Alguns parlants troben aquesta oració forçada.

s'atribueixi a l'emissor d'un discurs reproduït en una subordinada, aquests adverbis, com fa notar Torner (2005), no poden aparèixer en els següents tipus de contextos:

(48)

- a- *Juan afirmó que, honestamente, las cosas no son nunca tan fáciles.
- b- Juan afirmó que, desgraciadamente, las cosas no son nunca tan fáciles.

Aquesta dada serveix per corroborar que aquests elements sempre s'orienten cap a un participant de l'acte de parla, no cap a l'argument extern de la predicació. El fet que pugui haver-hi una coincidència entre l'emissor de l'enunciat i el subjecte oracional, com veiem a (49), pot originar confusions i provocar que pensem que el comportament d'aquests adverbis és equiparable al dels orientats al subjecte del tipus *modestament*.

(49)

- a- Jo, sincerament, m'he quedat tranquil·la.
- b- Yo, modestamente, creo que, por un tatuaje, no es justo malograr un posible presidente de los Estados Unidos. (ABC, 12/5/1988). [ex. extret de Torner (2005)]

Però de seguida ens adonem que aquesta possible conclusió és errònia, donat que tenim construccions com (50), on l'adverbi s'orienta a l'emissor i aquest no coincideix amb cap argument verbal en l'oració.

(50)

Papá...honestamente...como no dejes el whisky, el whisky te va a dejar a ti... (A. Vallejo, *Hölderlin*). [ex. extret de Torner (2005)]

En canvi, com mosta (51), els adverbis del tipus *modestament* no poden aparèixer en aquests contextos.

(51)

*Papá, modestamente, como no dejes el whisky, el whisky te va a dejar a ti.

Els adverbis pragmàtics constitueixen una evidència empírica a favor de l'anomenada *hipòtesi performativa* (Ross (1970), Schreiber (1971) i Etxepare (1997), entre d'altres).

La formulació específica d'aquesta hipòtesi assumeix que les produccions declaratives són introduïdes per un verb performatiu amb el significat de *dir* en primera persona del singular. Vegem la paràfrasi de (52).

(52)

- a- Estic cansat.
- b- Dic que estic cansat.

El verb performatiu a (52b) denota una relació entre el parlant i el contingut proposicional de l'oració, i el contingut lèxic d'aquesta relació denota un tipus específic d'acte il·locutiu. Seguint la hipòtesi performativa, els adverbis pragmàtics tenen la funció de modificar el verb performatiu implícit, de la mateixa manera que ho poden fer els adverbis de manera (vegeu Bellert (1977)). A (53) s'observa com aquests adverbis poden modificar l'acte de parla i els resultats en la força il·locutiva es poden veuen afectats.

(53)

- a- Francament, no ho facis un altre cop.
- b- Confidencialment, quina mandra que em fa anar-hi!
- c- Sincerament, has fet això?

A (53a) es fa una demanda franca i a (53b) allò que és confidencial és la meva exclamació. A (53c) tenim dues lectures: la construcció es pot entendre com una pregunta sincera, o bé com una sol·licitud dirigida al receptor perquè aquest adopti, en la seva resposta, l'actitud denotada per l'adverbi. Segons Gallego (2004), no és sincer, franc o confidencial el contingut proposicional, sinó la força de l'acte il·locutiu.

Ara únicament ens interessa observar, ja detallarem més en el capítol 3, que aquests elements adverbials semblen modificar la força il·locutiva de l'oració que acompanyen. A (53a), per exemple, la interpretació que en fa el receptor d'aquesta seqüència és la d'un consell. En canvi, si prescindim de l'adverbi, la força és clarament la d'un imperatiu.

És important notar que els adverbis pragmàtics, igual que els avaluatius, els evidencials o els de tòpic, i contràriament als epistèmics o als del tipus *per descomptat*, no condicionen el valor de veritat de l'oració.

(54)

- a- Honestament, si tu no ho vols fer, jo tampoc.
- b- Desgraciadament, si tu no ho vols fer, jo tampoc.
- c- *Probablement, si lloviere, no saldríamos.

Només en aquest últim cas, (agramatical per qüestions que ja hem comentat i explicarem a l'anàlisi), l'adverbi modificaria la veritat: és sota la possibilitat que el Joan no arribi que la Maria es preocupi; en els altres exemples, és irrellevant en aquest aspecte, si sóc sincer en dir el què dic o si és una desgràcia que ningú vulgui fer-ho.

Com ja hem comentat al llarg del treball, les interrogatives totals busquen determinar el valor de veritat assignable a la proposició que vehiculen; per tant, la resposta ha de ser un element que denoti o impliqui un valor de veritat, per això es dona el següent contrast entre els tres tipus d'adverbis d'acte de parla contemplats per Jackendoff (1972) i Bellert (1977), on uns modifiquen el valor de veritat, els altres el judici i els restants l'acte de parla.

(55)

El Joan va parar atenció a la reunió?

- a- *Francament.
- b- Afortunadament.
- c- Probablement.

Els adverbis pragmàtics com *francament*, oposats als avaluatius com *afortunadament* i als modals com *probablement*, no modifiquen ni el valor de veritat ni el judici d'una proposició; per aquest motiu, com veiem a (55), no poden funcionar tot sols com a resposta d'una interrogativa total³⁵.

Una altra propietat d'aquest grup és que, a part de l'ús que hem descrit, aquests elements també poden funcionar com a modificadors de mode (56a) o en determinats casos com, *honestament* o *honradament*, com a adverbis orientats al subjecte (56b).

³⁵ Únicament salvem les construccions si adjuntem expressions com *sí* o *no*.

(56)

a- Hauríem de parlar francament sobre la nostra relació.

b- El Joan no té gaire temps; per això, honestament, ha decidit no acceptar dirigir el projecte.

Abans de finalitzar la descripció d'aquest grup, esmentarem, en el capítol 3 donarem raó del perquè d'aquest comportament, que els adverbis pertanyents a aquesta classe precedeixen tota la resta dels nostres adverbis d'acte de parla.

(57)

a- Sincerament, desgraciadament em serà impossible assistir-hi.

b- *Desgraciadament, sincerament em serà impossible assistir-hi.

3. Anàlisi

3.1. Estructura oracional.

Després d'haver descrit el comportament sintàctic, semàntic i pragmàtic dels adverbis d'acte de parla, en aquest capítol donarem compte de la posició que ocupen en l'estructura oracional.

Assumirem que la representació estructural de l'oració s'organitza, seguint Rizzi (1997), al voltant de les tres capes següents:

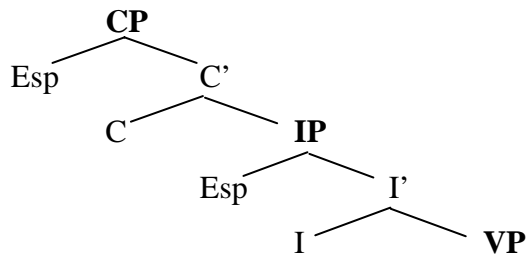
- a- **El nivell lèxic**, encapçalat pel verb, que es correspon amb la predicació: aporta la informació temàtica i defineix l'espai en què es produeix l'assignació de papers temàtics.
- b- **El nivell de flexió**, organitzat al voltant dels nuclis funcionals relacionats amb les marques morfològiques del verb, el qual és el responsable de la legitimació de la predicació.
- c- **El nivell del complementant**, que aplega un conjunt heterogeni de categories format per les marques de subordinació, els tòpics, els elements-qu, etc.

En l'anterior capítol caracteritzàvem les cinc classes³⁶ que hem presentat d'adverbis d'acte de parla per la seva posició perifèrica oracional i pel seu abast sobre el domini del nivell de flexió. Per tant, l'opció més lògica és situar-los en la capa del complementant.

A mitjans de la dècada dels 80, aquesta capa s'identificava amb una única projecció sintàctica, que es projectava segons els principis de la X'. De la mateixa manera que la del nivell lèxic s'identificava amb el VP i la del nivell de flexió amb l'IP, la capa del complementant s'identificava amb el CP. Vegem-ne la representació a (1).

³⁶ Recordem que la classe dels adverbis modals l'hem dividida en evidencials, epistèmics i alètics, i que aquests últims no són objecte del nostre estudi.

(1)



Totes tres capes, temps després, van patir un procés de deconstrucció: Larson (1988) es va encarregar de presentar la proposta de descomposició de VP; Pollock (1989), la d'IP i finalment Rizzi (1997), la de CP.

Tot seguit mostrarem quina és l'estructura de la capa complementant que assumim en aquest treball.

En la seva concepció originària, CP és l'extensió d'un nus C que té la funció d'acollir les marques de subordinació. Un exemple és la conjunció *que* de (2).

(2)

Veig que el Joan no arriba.

Però ens adonem que de la mateixa manera que les marques de subordinació són elements perifèrics, també n'hi ha d'altres que es desplacen a una posició sota el domini de CP, com, per exemple, els elements-*qu*.

(3)

A qui vas regalar el mocador?

Segons l'anàlisi clàssica, *a qui* es trasllada de l'interior de VP a l'especificador de CP.

De forma similar, els elements topicalitzats apareixen en una posició externa al domini d'IP.

(4)

La carta, la vam escriure ahir.

A més a més, notem que en una mateixa oració poden coaparèixer diversos tòpics (5); per tant, hem de tenir present que la posició sintàctica de tòpic és recursiva.

(5)

A la Júlia, la carta, la hi vam escriure ahir.

Rizzi (1997) intenta explicar la possibilitat que en una mateixa oració puguin coaparèixer, per exemple, elements-qu, marques de subordinació i elements topicalitzats. La seva proposta és atorgar un espai estructural propi a cada una de les possibles posicions. L'autor presenta la hipòtesi que CP consisteix, com a mínim, en l'especificació de **Force**, com a frontera externa de CP, que serveix per marcar el valor il·locutiu d'una oració, i l'especificació de **Fin**, com a frontera interna de CP, la qual integra les propietats de l'oració IP dominada per CP, concretament la seva finitud. D'altra banda, CP també pot integrar dos àmbits addicionals: el domini de **Tòpic**, que expressa l'articulació tòpic-comentari; i el domini de **Focus**, que expressa l'articulació focus-pessuposició³⁷:

(6)

[_{ForceP} Force [_{TopicP} Top [_{FocusP} Foc [_{FinitenessP} Fin ... IP]]]].

Algunes evidències empíriques que demostren la necessitat d'haver desplegat aquesta capa del domini de CP són les següents:

a- L'especificador i el nucli de CP poden estar ocupats simultàniament, ja que ens trobem un sintagma-qu (desplaçat a la posició d'especificador de CP) i la conjunció *que* (ubicada al nucli de CP), conjunció normalment utilitzada com a marca de subordinació.

(7)

Que gran que s'ha fet el teu nen!

³⁷ Rizzi (1997) estableix les següents diferències entre constituent topicalitzat i focalitzat: mentre que el primer coapareix amb el clíctic de represa, el focus no; els elements quantificatius no poden ser topicalitzats; en el focus no es dona el *weak cross over*, en el tòpic sí; el focus, a diferència del tòpic, per les seves propietats interpretatives no és recursiu; i el tòpic, al contrari que el focus, pot coaparèixer amb elements-qu.

b- Una altra prova que serveix com a contrargument per a l'anàlisi monolítica de CP és la *negative inversion* de l'anglès. Aquesta regla provoca el moviment del constituent negatiu juntament amb el desplaçament de l'auxiliar.

(8)

Lee said that at no time would she agree to visit Robin.

[ex. extret de Haegeman (1997), (2000)]

Haegeman (1997) observa que a (8) apareixen dos constituents entre el complementant *that* i l'especificador d'IP: *at no time* i *would*. Per tant, és necessària més estructura a CP per poder donar compte dels elements esmentats.

c- Un altre inconvenient que detectem en l'anàlisi clàssica de CP és que aquesta no podia explicar un conjunt de fenòmens relacionats amb les interrogatives i les exclamatives en llengües com el català o el castellà.

(9)

a- El Lluís va preguntar que quan vindries.

b- Luís exclamó que qué guapa que estava María.

[ex. extret de Brucart (1993)]

És evident que si seguim l'anàlisi tradicional del nus CP, no podem donar compte de tots els elements³⁸.

Aquestes proves empíriques que hem presentat ens permeten arribar a la conclusió que una teoria amb una única projecció CP no pot explicar la distribució d'un conjunt heterogeni i complex d'elements (pronoms relatius, elements interrogatius i exclamatius, elements topicalitzats, elements focalitzats, etc.) que ocupen la posició d'especificador d'una categoria funcional situada a la zona perifèrica de l'oració i que poden coaparèixer, encara que amb estrictes restriccions d'ordre.

Pel que fa a l'ordre establert per Rizzi (1997) en aquesta nova configuració de la capa complementant, també tenim evidència empírica que en dona compte.

³⁸ Brucart (1993) postula dues projeccions de CP com a possible solució al problema.

a- Els elements focalitzats segueixen els elements topicalitzats.

(10)

a- El mocador, li va regalar a LA MARTA.

b- *A LA MARTA, el mocador, li va regalar.

b- Els elements interrogatius segueixen els elements topicalitzats.

(11)

a- Els llibres, on els vas posar?

b- *On, els llibres, els vas posar?

Per tant, podem deduir que els elements interrogatius i els focalitzats, a causa del seu estatus quantificacional i del seu valor d'operadors, es comporten de forma similar i que en una jerarquia estructural ocupen una posició més baixa que els elements topicalitzats.

Una altra conclusió a la que arribem és que els elements interrogatius i els focalitzats mai no poden coaparèixer perquè comparteixen la mateixa posició estructural: la d'especificador de FocusP.

(12)

a- *EL PREMI NOBEL a qui li donarem?

b- *A qui EL PREMI NOBEL li donarem?

c- Una altra observació és que els operadors relatius han de precedir els constituents topicalitzats.

(13)

a- Un nen que, els espinacs, els odia.

b- *Un nen, els espinacs, que els odia.

d- També ens adonem que els complementants finits portadors de la força il·locutiva d'una oració han de precedir els tòpics.

(14)

- a- En Joan diu que, de política, els seus pares no en parlen.
- b- *En Joan diu, de política, que els seus pares no en parlen.

Conseqüentment, una nova conclusió és que els operadors relatius i els complementants finits ocupen una posició jeràrquicament més alta (Force) que els elements ubicats en el domini de Tòpic o Focus.

3.1.1. El node Mod(ifier).

Quan intentem donar compte de la posició dels nostres adverbis en aquesta estructura de CP, d'acord amb Rizzi (2002), veiem que no hi ha cap mena de problema per col·locar els adverbis quan estan focalitzats, ja que es desplaçarien com qualsevol altre constituent en la mateixa situació, a posició de Focus.

(15)

AFORTUNADAMENT (i no desgraciadament), han ajornat l'examen.

També podem donar compte fàcilment dels que esdevenen topicalitzats a causa d'haver estat mencionats en un discurs immediatament precedent (16), i que, per tant, ocupen l'espai de Tòpic³⁹.

(16)

- a- Crec que, afortunadament, han ajornat els exàmens.
- b- Estàs equivocat: afortunadament, els professors han ajornat el primer examen, però no el segon, que és més difícil.

Però deixant al marge aquestes dues possibilitats, ens adonem que no hi ha cap posició preparada per a l'aparició dels adverbis. Una possible opció, que presenta Rizzi (1997), seria postular que els adverbis poden ocupar per defecte la posició de tòpic, excepte quan estan focalitzats. Rizzi (2002) explica que aquesta hipòtesi pot ser motivada en un

³⁹ Per això, com ja hem esmentat anteriorment, a l'hora d'efectuar els judicis de gramaticalitat per dur a terme el nostre estudi, hem de tenir en compte tant les propietats discursives, com també les entonatives, que sovint comporten que un constituent ocupi una posició parentètica.

principi per certes similituds entre tòpics i adverbis pel que fa a les propietats entonatives. Però el mateix autor adverteix que aquesta equiparació no té gaire sentit a nivell interpretatiu, tal com mostren les següents paràfrasis:

(17)

- a- El meu llibre, encara no l'hem agafat.
- b- Pel que fa al meu llibre, encara no l'hem agafat.

(18)

- a- Afortunadament, han ajornat l'examen.
- b- *Pel que fa als fets afortunats, han ajornat l'examen.

Una altra prova que evidencia les diferències entre tots dos elements és que un element topicalitzat no és compatible amb contextos del tipus *out of the blue* (*què passa?*); i contràriament, els adverbis sí que ho són. Vegem el següent diàleg:

(19)

- a- Què passa?
- b- *L'examen, els professors l'han ajornat.
- c- Afortunadament, els professors han ajornat l'examen.

A més a més, els tòpics, contràriament als adverbis, poden precedir tots els elements de l'oració, incloent els elements-qu en construccions interrogatives (20).

(20)

- a- El meu llibre, qui l'ha agafat?
- b- *Afortunadament, qui va tornar a casa?

Per tant, podem arribar a la conclusió que en l'estructura de CP hi ha una posició dedicada als adverbis desplaçats, la qual, contràriament a la de Tòpic, és necessàriament més baixa jeràrquicament que la posició ocupada pels elements-qu. El problema és que també hi ha evidència empírica que fa pensar que els adverbis tampoc no poden ocupar una posició més baixa que els elements-qu, ja que aquests últims han d'estar units al verb.

(21)

*Quina cosa, afortunadament, ha fet?

Però si tenim present els elements-qu que no requereixen inversió⁴⁰, com, per exemple, *per què*, llavors veiem que els adverbis poden seguir-los, però a diferència d'un tòpic, mai precedir-los. Observem els següents contrastos:

(22)

a- Per què, afortunadament, han ajornat l'examen?⁴¹

b- *Afortunadament, per què el Joan ha tornat a casa?⁴²

(23)

a- Per què, el meu llibre, el Joan l'ha tornat a agafar?

b- El meu llibre, per què el Joan l'ha tornat a agafar?

També comptem amb dues diferències sintàctiques entre els dos elements. La primera és que els tòpics provoquen efectes d'illa en certs tipus de moviment (24a) i els adverbis no (24b).

(24)

a- *Aquesta és la noia a qui, el llibre, l'han regalat.

b- Aquesta és la proposta que afortunadament tothom ha acceptat.

La segona, molt evident en llengües amb casos d'extracció del subjecte com l'anglès, és que si en aquest desplaçament intervé un adverbi, com fa notar Rizzi (2002), es detecta una millora de la violació de *that-t*, fenomen que no es dona si intervé un element topicalitzat. Vegem els següents exemples extrets de Rizzi (2002):

⁴⁰ Rizzi (2001) revisa la seva proposta d'estructura de CP per donar compte d'aquests tipus d'elements, entre d'altres, i presenta la següent: Force (*Top) Int (*Top) Focus (*Top) Fin IP, on integra el nus Int, posició dedicada pel *si* de les interrogatives indirectes o per l'interrogatiu de causa *per què*. L'element interrogatiu del català *oi*, que tampoc no requereix inversió, segurament també ocupa aquesta posició.

⁴¹ En la interpretació d'aquesta oració, la posició parentètica del adverbi d'acte de parla indica que aquest queda fora de l'abast de la interrogació.

⁴² Cal tenir en compte que aquesta construcció sí que seria gramatical en circumstàncies especials com la menció de l'adverbi en un discurs previ, ja que ocuparia la posició de Tòpic.

(25)

- a- This is the man who I think that, probably, t will buy your house.
- b- *This is the man who I think that, your horse, t will buy next year.

La interpretació que podem extreure de totes aquestes dades és que únicament les expressions nominals referencials són tòpics, i els adverbis no ho són; per tant, no poden ocupar la mateixa posició. En condicions discursives no marcades el node que acull els adverbis és el de Mod(ifier), integrat en l'estructura de CP, segons la proposta de Rizzi (2002), de la següent manera:

(26)

Force (*Top) Int (*Top) Focus (*Mod) (*Top) Fin IP

3.2. Els adverbis avaluatius, evidencials i epistèmics.

En aquest treball defensem que els adverbis avaluatius⁴³, els evidencials⁴⁴ i els epistèmics ocupen la posició de Mod en l'estructura de la capa complementant. La nostra hipòtesi és que aquest node acull tant aquests tres adverbis, que s'hi generen -és el cas de (27a)-, com altres que, sempre per necessitat de satisfacció d'un criteri, s'hi poden desplaçar des d'IP per tal d'adquirir prominència i abast (27b)⁴⁵.

(27)

- a- Desgraciadament, la Maria no pot venir de vacances.
- b- Ràpidament, els tècnics han resolt el problema.

És important destacar que els adverbis, exceptuant els casos de topicalització o dels desplaçats per focalització, mai no podran fer-ho més a l'esquerra de la posició de Mod; per tant, mai no podran precedir Focus ni coaparèixer amb elements que ocupin aquest espai estructural.

⁴³ És convenient aclarir que molts dels adverbis que pertanyen a aquesta classe també tenen un ús com a adverbis de manera (modificadors del predicat), els quals es generarien en una altra posició, dins de l'àmbit d'IP, ja que tot i que l'*output* coincideix, són completament diferents. Avancem que els exemples que utilitzarem sempre s'han d'interpretar com a avaluatius; per exemple, si fem servir l'adverbi *afortunadament*, la paràfrasi adequada és *per fortuna* i no *de manera afortunada*.

⁴⁴ Algunes de les formes d'aquest grup també poden ser modificadors del predicat.

⁴⁵ Chomsky (1995) suggereix que els adverbis per regla general no es mouen, exceptuant els casos de desplaçament cap a posicions d'operadors específics.

Primerament, aclarirem que, tal com mostra l'asterisc a (26), aquest nus, de la mateixa manera que el de Tòpic, és recursiu; és a dir, en una mateixa estructura oracional en podem postular més d'un. Per això, són possibles construccions com (28), on coapareixen un adverbi del tipus avaluatiu i un altre del tipus epistèmic.

(28)

Afortunadament, probablement ni vindrà.

Un altre aspecte que convé precisar és que els adverbis ocupen concretament la posició d'especificador del node, i no la posició de nucli. Per acceptar i assumir aquesta hipòtesi, ens hem basat en la proposta de Cinque (1999), que argumenta que cada adverbi és legitimat en l'especificador d'un nucli funcional determinat, el qual es manifesta explícitament o no segons la llengua. Cada nucli apareix en una posició establerta dins d'una jerarquia universal⁴⁶. Per tant, un adverbi avaluatiu ocuparia la posició d'especificador d'un nucli avaluatiu; un d'evidencial, la d'un nucli evidencial; un d'epistèmic, la d'un nucli epistèmic; un de freqüentatiu, la d'un nucli freqüentatiu, etc.

En termes de Chomsky (2000), podem dir que aquests nuclis són dotats d'un tret EPP que motiva la creació d'un especificador i l'atracció d'un element, amb el qual el nucli ha establert una relació de concordança.

Seguint Rizzi (2002), també assumirem que els nuclis d'aquests especificadors contenen trets que n'esdevenen els legitimadors. Per tant, la tipologia dels especificadors ve a ser la tipologia dels seus trets legitimadors. Vegem-ho a (29)⁴⁷.

(29)

a- Argumental: persona, nombre, gènere, cas.

b- Quantificacional: Qu, Neg, mesura, Focus...

⁴⁶ El fet que hi hagi un ordre fix en l'aparició dels adverbis d'acte de parla és un fenomen acceptat per autors com Ernst (2002; 2004), Costa (2004) o Haider (2004), entre d'altres, que defensen el procés d'adjunció d'adverbis. La diferència és que l'anàlisi del tema no és la mateixa: aquests autors postulen que hi ha determinats principis semàntics que determinen l'aparició de certs tipus de modificadors dins de determinats dominis. La seva principal crítica a la proposta de Cinque (1999 i ss.) es basa en què aquesta ignora les propietats semàntiques dels adverbis, quan la informació sintàctica per si sola, esdevé insuficient per donar compte de la distribució adverbial. Una altra proposta diferent a la que presentarem en aquest treball, és la de Nielsen (2004), que tracta els adverbis d'acte de parla com a ítems de polaritat positiva.

⁴⁷ És important notar que hi ha creuaments entre la classe quantificacional i la de modificador: assumim que els adverbis quantificacionals i la negació pertanyen a totes dues classes.

- c- Modificador: avaluatiu, epistèmic, Neg, freqüentatiu, mesura, manera,...
- d- Tòpic.

Cinque (1999) demostra mitjançant un estudi comparatiu entre moltes llengües diferents que l'ordre establert entre els tres nuclis funcionals que legitimen aquests tres tipus d'adverbis és el següent⁴⁸:

(30)

avaluatiu – evidencial – epistèmic.

Tal com hem avançat en el capítol anterior, tenim evidència empírica que corrobora que un adverbi del tipus avaluatiu precedeix tant un element evidencial com un d'epistèmic, i no a la inversa. Compareu (31) i (32).

(31)

- a- Per desgràcia, evidentment⁴⁹ no ha arribat a temps.
- b- Desgraciadament, probablement no arribi a temps.

(32)

- a- *Evidentment, per desgràcia no ha arribat a temps.
- b- *Probablement, desgraciadament no arribi a temps.

També tenim exemples com (33) que demostren que un element epistèmic mai pot precedir-ne un d'evidencial⁵⁰.

(33)

*Probablement, diu que en Martí no farà l'assignatura l'any vinent.

⁴⁸ Segons la proposta d'aquest autor, aquests adverbis, i la resta que ell anomena *high adverbs*, entre els quals també inclou els adverbis pragmàtics, són generats just abans de DP (subjecte) (V).

⁴⁹ En aquest apartat, fem servir l'adverbi *evidentment* com a exemple d'adverbi evidencial, però advertim que quan ens ocupem dels adverbis del tipus *per descomptat*, donarem compte d'un altre ús d'aquesta forma adverbial.

⁵⁰ Preferim utilitzar aquesta construcció evidencial com exemple, ja que si fem servir un adverbi com *evidentment*, el judici de gramaticalitat es pot veure alterat per raons fonètiques.

El fet que es donen efectes de RM (minimitat relativitzada) és un argument a favor que tots tres tipus d'adverbis es situen en diferents projeccions de Mod i que, per tant, les posicions d'especificador que ocupen estan legitimades per trets d'una mateixa classe. Així esdevé impossible que un adverbi jeràrquicament més baix pugui precedir-ne un de més alt segons l'ordre establert. Per aquest motiu, ni un d'evidencial pot precedir un d'avaluatiu, tal com hem vist a (32a), ni podem trobar-ne un d'evidencial o un d'avaluatiu que segueixin un epistèmic, com hem vist a (32b) i a (33)⁵¹.

Hem de tenir en compte que aquest fenomen no descartaria que alguna d'aquestes classes d'adverbis poguessin ocupar la posició de Focus, ja que en aquest cas, com que la classe de trets quantificacionals i la de modificador es creuen en determinats aspectes, encara que algun d'aquests tipus d'adverbis fos quantificacional, continuaria compartint trets del grup modificador pel fet de ser adverbis, i els efectes de minimitat relativitzada es seguirien donant.

Però comptem amb altres arguments per descartar l'opció que cap dels tres tipus d'adverbis esmentats ocupin la posició d'especificador de Focus, ja que, si així fos, tenint present que els elements focalitzats els col·loquem en aquesta mateixa posició, mai no podrien coaparèixer i, com mostra (34), això no és així⁵².

(34)

- a- LA MARIA (i no el Joan), afortunadament ha guanyat.
- b- LA MARIA (i no el Joan), evidentment ha guanyat.
- c- LA MARIA (i no el Joan), probablement hagi guanyat.

⁵¹ Segons els efectes de minimitat relativitzada, els únics casos on no es bloqueja l'elevació d'un adverbi quan coapareix amb un adverbi més alt jeràrquicament es donen quan l'adverbi més baix es desplaça a Focus o a Tòpic, ja que llavors els trets dels nuclis corresponents no pertanyen a la mateixa classe estructural. La negació, com que comparteix trets de la classe quantificacional i de la de modificador, lògicament també bloqueja l'elevació d'un adverbi a Mod i fins i tot a Focus, però no presenta cap problema si el destí és la posició de Tòpic, ja que no comparteixen els mateixos trets.

⁵² En teoria, segons la nostra hipòtesi, com que la posició dels adverbis no és la d'especificador de Focus, no hi hauria cap problema perquè poguessin coaparèixer amb elements-qu de construccions interrogatives i sí que n'hi ha.

*Quin llibre probablement ha escollit?

Com ja hem comentat prèviament, aquest fenomen s'explica pel fet que aquests elements-qu i el verb no poden ser separats.

Això, evidentment no vol dir que aquests adverbis, com molts altres, no puguin desplaçar-se a la posició de Focus, però llavors reben la mateixa interpretació que qualsevol altre element focalitzat: la contrastiva.

(35)

AFORTUNADAMENT (i no desgraciadament), han ajornat l'examen.

Finalment, després d'haver estudiat aquestes dades, podem arribar a la conclusió que totes tres classes d'adverbis ocupen la posició de Mod i mantenen l'ordre establert: avaluatius – evidencials – epistèmics. Vegem la representació que proposem d'aquests elements dins l'estructura oracional a (36).

(36)

[_{ForceP} Force [_{TopicP} Top [_{IntP} Int [_{TopicP} Top [_{FocusP} FOC [*afortunadament* Mod [*evidentment* Mod [*probablement* Mod [_{TopicP} Top [_{FinitenessP} Fin ... IP]]]]]]]]]].

Dins d'aquest apartat, on estem analitzant elements modificadors del valor de veritat com els adverbis modals, és convenient tractar, encara que simplement sigui situar sintàcticament, algunes construccions condicionals. Abans de res, com ja hem esmentat en el capítol anterior, convé recordar que hi ha condicionals que modifiquen el valor de veritat i n'hi ha que no, que simplement afegeixen informació discursiva. Quan ens ocupem de l'anàlisi dels adverbis pragmàtics donarem compte de les diferències estructurals entre tots dos tipus de subordinades, però avancem ara que, si estudiem aquests dos tipus de proposicions combinant-les amb alguns dels adverbis d'acte de parla, podem arribar a la conclusió que en la perifèria esquerra oracional ocupen posicions diferents.

(37)

- a- Si plou, evidentment quedarem ben molls.
- b- *Si plou, desgraciadament quedarem ben molls.

(38)

- a- Si estàs afamat, segurament hi ha menjar a la nevera.
- b- Si estàs afamat, afortunadament hi ha menjar a la nevera.

c- *Afortunadament, si estàs afamat hi ha menjar a la nevera.

Notem que a (37), la pròtasi, que modifica el valor de veritat, pot precedir un adverbial modal, però no un d'avaluatiu. Contràriament, quan la pròtasi afegeix informació discursiva, com observem a (38), ha de precedir tots dos tipus d'adverbis. D'aquestes dades podem deduir que el primer tipus de subordinada condicional ocupa en la perifèria esquerra un espai estructural situat entre el nus on col·loquem els modals i el nus on situem els avaluatius. En canvi, el segon tipus, ocuparia una posició més alta que la dels avaluatius o bé, d'acord amb Haegeman (2005), s'adjuntaria a CP un cop s'hagués completat la derivació.

Com ja comentàvem en el capítol anterior quan ens ocupàvem de descriure els adverbis d'acte de parla, en la bibliografia sobre el tema, molts autors han optat per incloure en una mateixa classe anomenada *adverbis modals*, els adverbis evidencials, els epistèmics i els alètics.

En la nostra anàlisi, ja hem aportat arguments a favor de la diferenciació d'evidencials i d'epistèmics, ja que hem presentat proves empíriques on la coaparició és possible (*Evidentment, probablement no sigui la millor solució*) quan únicament podem tenir una posició d'especificador legitimada per un únic nucli per a cada categoria funcional.

A continuació, argumentarem breument per què **els adverbis alètics** són una classe diferenciada de les altres dues i no formen part del nostre objecte d'estudi en aquest treball⁵³. La prova que usarem per establir-los com una classe diferenciada serà un altre cop mirar si és possible o no la coaparició amb les altres dues classes.

(39)

a- Evidentment, els sacerdots catòlics han de ser necessàriament solters.

b- Probablement, hi ha sacerdots d'altres religions que no han de ser necessàriament solters.

Com podem observar, la coaparició d'un adverbial del tipus alètic amb un element evidencial (39a) i amb un d'epistèmic (39b) és possible.

⁵³ Quer (2002), seguint Parsons (1990), els considera modificadors de l'oració, operadors proposicionals, i els diferencia de la resta dels modals pel fet que no produeixen assercions dobles.

En aquest treball no ens ocupem dels al·lètics, ja que no són oracionals, tal com corroboren les següents proves:

Els adverbis al·lètics, contràriament als d'acte de parla, resten dins de l'àmbit de la negació, com hem vist a (39b), i també dins de l'àmbit de la interrogació, com veiem a (40).

(40)

Han de ser per força solters els sacerdots catòlics?

És important fer notar que l'adverbi *possiblement*, considerat per molts autors, com ara Cinque (1999), com un exemple d'adverbi al·lètic, en català com en castellà, el fem servir amb un ús molt similar al de l'adverbi *probablement*. Per aquest motiu, una construcció interrogativa on aparegui aquest adverbi resulta, si més no, estranya.

(41)

a- ?Sonaria millor possiblement d'una altra manera?

b- ?¿Sonaría mejor posiblemente de otra manera?

A més a més, com ja hem comentat, aquests tipus d'adverbis també es diferencien dels d'acte de parla pel fet que la modalitat al·lètica no té tant a veure amb la participació de l'emissor de l'acte lingüístic, com amb una relació més aviat lògica. No són, per tant, modificadors del *modus*.

Aquests adverbis, segons la proposta de Cinque (1999), col·locats jeràrquicament més avall que els epistèmics, els trobem justament abans que els que ell anomena *root modals*⁵⁴, posició on en aquest treball situem els **adverbis orientats al subjecte**⁵⁵, que també resten al marge del nostre estudi.

Tot i que molts autors, com per exemple Kovacci (1999) o Torner (2005), han equiparat en molts aspectes aquests tipus d'adverbis amb aquells que en aquest treball presentem com a adverbis d'acte de parla, nosaltres defensem que hi ha diferències clares entre aquestes classes que permeten donar compte de la nostra distinció.

⁵⁴ Cinque (1999) divideix els *root modals* i estableix el següent ordre entre ells: *volition – obligation – ability / permission*.

⁵⁵ L'estreta relació entre els *root modals* i els adverbis orientats al subjecte ha estat estudiada per autors com Zubizarreta (1986), entre d'altres.

Així com els adverbis d'acte de parla modifiquen d'una manera o altra l'acte il·locutiü, i esdevenen algun tipus d'operadors que no mantenen cap relació específica amb cap constituent determinat de l'oració en la qual es troben, els adverbis orientats al subjecte sí que mantenen aquest tipus de relació amb l'argument que realitza la funció de subjecte, ja sigui explícit o implícit. Aquests adverbis prediquen una propietat; per això, ocupen una posició més baixa que els nostres adverbis.

(42)

El noi, intel·ligentment, ha contestat la pregunta optativa correctament.

En aquesta oració, l'adverbi *intel·ligentment* predica una propietat de l'argument agent de l'oració, amb el qual manté relació. Notem que una possible paràfrasi seria la següent:

(43)

El noi va ser intel·ligent contestant la pregunta optativa correctament.

Per tant, considerem que aquests adverbis no s'orienten tant a algun participant de l'acte il·locutiü com a un altre constituent en concret, tot i que sí que és cert que pel fet d'establir relació amb el subjecte d'una proposició, en certa manera també atribueixen propietats a proposicions.

És important que tinguem en compte que les formes adverbials d'aquesta classe, a banda de tenir la lectura que acabem de proposar, també poden funcionar, com veiem a (44), com a modificadors de predicat.

(44)

El Joan no ha respost intel·ligentment (de manera intel·ligent).

Aquesta possible doble interpretació provoca que de vegades certes construccions resultin ambigües.

(45)

El pacient no va entrar a la consulta voluntàriament.

Aquesta oració té dues lectures diferents, en una de les quals (46a), la negació adquireix abast sobre l'adverbi i en l'altra (46b) no.

(46)

- a- El pacient va entrar, però no ho va fer voluntàriament.
- b- El pacient no va entrar, i això va ser per voluntat seva.

L'explicació és que la mateixa forma adverbial té dos usos diferents: el de modificador del predicat, quan resta dins de l'abast de la negació, i el d'adverbi orientat al subjecte quan això no és així (*Intel·ligentment, no va respondre*). En molts casos, la posició que ocupa l'adverbi en l'estructura oracional facilita una lectura o una altra: si l'adverbi està situat en posició perifèrica o parentètica, la lectura més viable és la d'adverbi orientat al subjecte, i si ocupa una posició interna al predicat, interpretem la forma adverbial com un modificador de predicat.

(47)

Intel·ligentment, no va respondre la pregunta intel·ligentment, ja que volia repetir el test.

El fet que en una mateixa oració coapareguin un modificador del predicat i un adverbi orientat al subjecte, és un argument a favor de la proposta de Cinque (1999), que suggereix que aquests dos usos amb interpretacions tan diferenciades només són possibles perquè hi ha dues possibles posicions dins de l'estructura oracional on es poden generar aquestes formes adverbials: una de més alta quan la interpretem com un adverbi orientat al subjecte, i una de més baixa quan la interpretem com un modificador del predicat.

3.3. Els adverbis de tòpic.

En aquest treball defensem la hipòtesi que aquests adverbis ocupen la posició d'especificador del node Tòpic col·locada entre Mod i Fin en l'estructura de la capa complementant.

Primerament, hem d'aclarir que aquesta posició, segons l'estructura oracional que assumim, també es recursiva⁵⁶; per tant, com veiem a (48), és possible la coaparició d'adverbis d'aquests tipus amb elements topicalitzats, que ocuparien la posició d'especificador legitimada per un altre nucli funcional.

(48)

Sintàcticament, el fenomen, no l'hem sabut analitzar bé.

Si tenim en compte les diferències que a Rizzi (2002) serveixen per argumentar que la posició que ha d'ocupar un adverbi, exceptuant el cas que estigui focalitzat o hagi estat mencionat prèviament, ha de ser diferent tant a la de Focus com a la de Tòpic, i per això proposa l'espai estructural independent Mod, ens adonem que el tipus d'adverbis dels quals ens ocupem en aquest apartat es comporten com un element topicalitzat i no com, per exemple, un adverbi avaluatiu, evidencial o epistèmic.

Una de les diferències clares entre els elements que ocupaven la posició de Tòpic i els adverbis pels quals es va postular el nus Mod, és que els primers, contràriament als segons, poden precedir elements-qu en construccions interrogatives, ja es tracti d'elements com *per què*, que no requereixen inversió i ocuparien la posició de Int (49), o d'altres que col·locaríem com a especificadors de Focus (50).

(49)

- a- El meu llibre, per què l'han agafat?
- b- Políticament, per què ho resoldries d'aquesta manera?
- c- *Probablement, per què l'anàlisi és errònia?

(50)

- a- El meu llibre, qui l'ha agafat?
- b- Políticament, com ho resoldries?
- c- *Afortunadament, com s'analitza aquesta oració?

⁵⁶ Beninca i Poletto (2004) qüestionen en el seu treball la recursivitat d'aquest i de qualsevol node i proposen com a alternativa una altra estructura de CP.

És interessant observar que l'única altra classe d'adverbis de la nostra classificació que es comporta de la mateixa manera en aquest aspecte és la dels adverbis pragmàtics com *francament*.

(51)

a- Francament, per què l'anàlisi és errònia?

b- Francament, com et trobes?

Aquest fet ens podria fer pensar que tots dos adverbis pertanyen a una mateixa classe, però comptem amb evidència empírica que demostra que això no és així, ja que tots dos tipus d'adverbis poden coaparèixer en una mateixa oració.

(52)

Francament, políticament no hi ha raons per estar alegre.

És cert que podríem optar per l'explicació que aquesta construcció és gramatical perquè cada un dels dos adverbis pertanyen a la mateixa classe però ocupen la posició d'especificador d'un nucli diferent d'aquest node recursiu. Però si així fos, el judici de gramaticalitat seria igualment positiu si alteréssim l'ordre de les formes adverbials, i com veiem a (53), exemple inspirat en Cinque (1999), això no és així.

(53)

*Políticament, francament no hi ha raons per estar alegre⁵⁷.

Cinque (1999) anomena aquests tipus d'adverbis, seguint la terminologia de Bellert (1977), *adverbis de domini*⁵⁸ i també suggereix que és molt possible que els adverbis d'aquesta classe es generin en la posició de tòpic (*hanging topic* en terminologia de Portner i Zanuttini (2002) entre d'altres). Però Cinque afegeix que aquesta posició és la

⁵⁷ Aquesta oració la salvem si destaquem entonativament i col·loquem entre comes l'adverbi pragmàtic. Notem que en aquest cas *francament* ocuparia una posició parentètica i de totes maneres no es veuria afectat per l'adverbi de tòpic.

⁵⁸ Aquesta classe també és anomenada en la bibliografia *adverbs of setting*, *adverbis de punt de vista*, *adverbis d'enquadrament*, etc.

més alta jeràrquicament i això prediu que aquestes formes adverbials precedirien tota la resta d'adverbis oracionals⁵⁹.

Contràriament al que defensem nosaltres, Cinque considera (52) agramatical i (53) gramatical i també estableix els següents contrastos:

(54)

- a- Politicamente, non c'è francaente da stare allegri.
- b- *Francamente, non c'è politicamente da stare allegri.

(55)

- a- Politicamente, non c'è purtroppo soluzione.
- b- *Purtroppo, non c'è politicamente soluzione.

(56)

- a- Politicamente, non c'è probabilmente nulla da fare.
- b- *Probabilmente, non c'è politicamente nulla da fare.

En canvi, si avaluem les construccions equivalents en català o en castellà, arribem a la conclusió que sobre (54), tal com hem comentat, els nostres judicis de gramaticalitat operen a la inversa, i pel que fa a la resta d'exemples que presenta, segons el nostre criteri, com observem a (57) i (58), no hi ha contrast.

(57)

- a- Políticamente, per desgràcia no hi ha solució.
- b- Per desgràcia, políticamente no hi ha solució.

(58)

- a- Políticamente, probablemente no quede nada por hacer.
- b- Probablemente, políticamente no quede nada por hacer.

Aquestes dades ens suggereixen que, contràriament a la hipòtesi que suggereix Cinque (1999), entre d'altres, la posició d'aquests tipus d'adverbis no és la més alta

⁵⁹ Una altra proposta és la d'Ernst (2002; 2004), que col·loca aquests adverbis, els quals anomena *domain adverbs*, en la capa baixa de l'estructura oracional. Els adjunta a VP.

jeràrquicament, sinó que o bé poden ocupar diferents posicions de tòpic, ja que aquesta és una posició recursiva, o bé n'ocupen una d'específica, però allò que sí que és segur és que sempre seran jeràrquicament més baixos que els adverbis pragmàtics.

En aquest treball optem per la hipòtesi que aquests adverbis es generen en una posició de Tòpic en concret, en lloc de postular que es generen en una posició o una altra arbitràriament. Els arguments que presentem per defensar la nostra hipòtesi són els següents:

En primer lloc, si hi hagués la possibilitat de generar aquests tipus d'adverbis en dues posicions alhora, seria possible la coaparició d'aquests elements en una mateixa oració; i com demostra (59), això no es pot donar.

(59)

*Lingüísticament, sintàcticament, això no és viable.

A més a més, en un intent de proposar una anàlisi minimista, és més lògic i intuïtiu suggerir que hi ha una única posició, el nucli de la qual legitima aquest tipus d'adverbis en l'especificador, que no pensar que la posició es determina arbitràriament entre les diferents opcions que proporcionen els diversos nuclis.

Per concretar quina és la posició seleccionada en l'estructura de la capa complementant que assumim, la de (60), considerarem l'oració de (61).

(60)

Force (*Top) Int (*Top) Focus (*Mod) (*Top) Fin ... IP.

(61)

Desgraciadament, políticament, no es pot resoldre d'aquesta manera.

Si acceptem, pels arguments presentats en l'apartat anterior, que l'adverbi avaluatiu *desgraciadament* ocupa la posició de Mod, i observem que l'adverbi de tòpic *políticament* pot seguir-lo, podem arribar a la conclusió que la posició de Tòpic on es generen els adverbis de tòpic és la situada entre Mod i Fin⁶⁰.

⁶⁰ Les formes dels adverbis de tòpic també poden tenir l'ús de modificadors de predicat.

Hem realitzat l'anàlisi sintàcticament.

Els casos on ens trobem que l'adverbi de tòpic pot precedir un adverbi avaluatiu, o qualsevol altre d'oracional, exceptuant els pragmàtics, els expliquem postulant que hi ha un desplaçament de l'adverbi de tòpic cap a altres posicions situades més a l'esquerra per tal d'adquirir abast i prominència.

Per proposar l'opció que en aquests casos hi hagi desplaçament, hem de tenir present que per efectes de minimitat relativitzada, podria ser que aquest fenomen no es pogués donar. Seguint Rizzi (2002), aclarim que aquesta possibilitat queda descartada, ja que els tòpics es comporten d'una manera especial i mai no bloquegen cap moviment d'un element encara que comparteixin trets de la mateixa classe estructural. Per aquest motiu, són possibles les construccions on un adverbi de tòpic segueixi un element topicalitzat, com veiem a (62), o a la inversa, com observàvem a (48), que repetim tot seguit.

(48)

Sintàcticament, el fenomen, no l'hem sabut analitzar bé.

(62)

El problema, políticament, no l'hem sabut resoldre bé.

Per concloure aquest apartat, representem a (63) la posició que assignem als adverbis de tòpic en l'estructura oracional.

(63)

[_{ForceP} Force [_{TopicP} Top [_{IntP} Int [_{TopicP} Top [_{FocusP} Foc [_{ModP} Mod [_{ModP} Mod [_{ModP} Mod [_{ModP} Mod [_{políticament} Top [_{FinitenessP} Fin ... IP]]]]]]]]]].

3.4. Els adverbis del tipus *per descomptat*.

Les formes adverbials que pertanyen a aquesta classe, com hem pogut observar en el capítol anterior, comparteixen moltes característiques amb els adverbis modals (tant amb els evidencials com amb els epistèmics), ja que manifesten una modalitat orientada

En aquest cas, on la interpretació és diferent a la que atribuïm als adverbis que considerem de tòpic, sí que es generen en una altra posició, molt més baixa, dins del domini d'IP.

cap al parlant: expressen el grau de confiança de l'emissor en la veritat de la proposició segons la informació amb què compta.

Però a diferència dels modals com *probablement*, els adverbis del tipus *per descomptat*, *esclar*, o *claro*, actuen també com a marcadors focals; és a dir, quantifiquen de manera implícita. El seu caràcter modal provoca que la funció focalitzadora s'exerceixi sobre aquest grau de creença de l'emissor en el valor de veritat d'una proposició donada, explícita o implícita, en la situació comunicativa que comparteixen els participants de l'acte de parla. Notem en els següents exemples que aquests adverbis poden anar tant acompanyats de la proposició pressuposada com sols.

(64)

- a- Creus que arribarem a temps?
- b- Esclar (que arribarem a temps).

(65)

- a- ¿Llegaremos a tiempo?
- b- Por supuesto / claro (que llegaremos a tiempo).

Tenint en compte que aquests adverbis són marcadors focals, la hipòtesi que presentem en aquest treball és que la posició que ocupen en l'estructura de CP és la de Focus. Si apliquem la proposta de Cinque (1999) que tots els adverbis ocupen la posició d'especificador de la projecció funcional que els acull, en aquest cas, hauríem de postular que els elements com *per descomptat* ocupen l'espai estructural d'especificador de Focus⁶¹. Si això és cert, conseqüentment, un constituent focalitzat i els adverbis d'aquest tipus estarien en distribució complementària i no podrien coaparèixer; i com observem a (66), certament, quan es dona aquesta situació, la construcció esdevé estranya.

(66)

- ¿EL PSOE (y no el PP), por supuesto que prefiero que gane.

⁶¹ Una altra opció és postular que la posició d'aquests elements no és la d'especificador de Focus, sinó la de nucli. Nosaltres, en un principi, mantenim aquesta opció al marge, perquè la posició de nucli no pot acollir sintagmes, però val la pena tenir en compte que els elements com *claro* o *esclar* estan molt lexicalitzats.

De totes maneres, la interpretació d'aquesta oració no és la d'una seqüència d'un constituent focalitzat seguit d'un adverbi del tipus *por supuesto*, sinó que sobreentenenem una coordinació de dos elements del discurs. Vegem la paràfrasi de (66) a (67).

(67)

El PSOE (prefiero que gane), por supuesto (que prefiero que gane el PSOE).

Notem que si l'adverbi no va seguit de cap proposició, la construcció no és pas forçada.

(68)

EL PSOE (y no el PP), por supuesto.

Tenim dues opcions per explicar la gramaticalitat de (68): aplicar la hipòtesi que proposàvem per (67) o interpretar l'element *por supuesto* com un adverbi modal típic com *probablement* o *evidentment*. En aquest cas, el comportament sintàctic i l'espai estructural d'un element com *por supuesto* són els mateixos que els dels adverbis modals.

El contrast de (69) mostra que té raó de ser postular que aquests elements poden comportar-se tant com adverbis modals com adverbis que funcionen de marcadors focals.

(69)

a- Desgraciadamente, desde luego hoy no es mi día.

b- *Desgraciadamente, desde luego que hoy no es mi día.

A (69a), *desde luego* es comporta sintàcticament com un adverbi modal del tipus *evidentment*; per aquest motiu, pot seguir un adverbi avaluatiu com *desgraciadamente*. Contràriament, (69b) és agramatical, perquè un adverbi avaluatiu mai pot precedir un element en posició de Focus, espai estructural que ocupa la forma adverbial *desde luego*, que en aquest cas, sí que aporta quantificació i emfasitazació. Podem observar aquest contrast interpretatiu a (70).

(70)

a- Per descomptat, el meu avi necessita ulleres.

b- Per descomptat que el meu avi necessita ulleres.

Martín Zorraquino (1994) opina que el contrast entre totes dues construccions és perquè a (70b) la conjunció *que* implica una major elaboració en la transmissió de la informació. Contràriament, nosaltres defensem que aquesta conjunció manifesta que la forma adverbial té un valor afegit al d'un adverbi modal. Una prova que recolza la nostra hipòtesi, en contra de la idea de tractar *que* com una simple marca de subordinació, és el següent contrast:

(71)

a- És clar que aquest estiu marxem de vacances.

b- *És clar que aquest estiu marxem de vacances!

c- esclar que aquest estiu marxem de vacances!

Quan els elements del tipus *desde luego*, *claro* o *esclar* tenen valor quantificacional i, consegüentment, ocupen la posició de Focus, com hem mostrat a (69b), que repetim aquí sota, no poden seguir un adverbi avaluatiu.

(69b)

*Desgraciadamente, desde luego que hoy no es mi día.

Els únics adverbis que sí que poden precedir aquests elements són els de tòpic (72a) i els pragmàtics (72b). Aquesta possibilitat es dona perquè el primer tipus d'adverbis es pot desplaçar a una posició de Tòpic més elevada; i el segon tipus, com veurem en el següent apartat, es genera en un espai estructural més alt jeràrquicament.

(72)

a- Sintácticamente, claro que es incorrecto.

b- Sincerament, esclar que preferiria no treballar aquest diumenge.

Un altre aspecte interessant de comentar en aquesta anàlisi és la funció de la conjunció *que* que acompanya aquest tipus d'adverbis (a diferència dels modals com *probablement*), quan precedeixen un altre element.

Una possibilitat és interpretar aquesta conjunció com una marca de Fin (que en la majoria dels casos és buida fonològicament)⁶². Això explicaria que adverbis com *afortunadament* no puguin seguir aquesta conjunció, que limitaria la perifèria esquerra de l'oració, on es generen els adverbis avaluatius i la resta dels d'acte de parla, d'IP. Vegem (73).

(73)

*Per descomptat que afortunadament, he arribat a temps.

En canvi, resulta més acceptable una construcció com la següent:

(74)

[?]Per descomptat que he arribat a temps, afortunadament.

Un possible motiu per a aquest contrast seria que l'adverbi avaluatiu, que a (74) continua mantenint una posició parentètica marcada per l'entonació i la coma, adquireix abast oracional i opera sobre tota la proposició; com que no pot seguir immediatament l'adverbi *per descomptat*, (posició on es genera), perquè aquest requereix obligatòriament la conjunció, apareix al final de l'oració. Segurament el fet que hi hagi tanta distància entre la posició originària de l'adverbi i la que adopta, provoca que (74) sigui més estranya que la següent construcció:

(75)

Per descomptat que sí, afortunadament.

Seguidament, intentarem suggerir per què aquests adverbis com *esclar* o *claro* requereixen la conjunció *que* quan precedeixen algun element. Una explicació per a aquest fenomen podria ser que com els adverbis d'aquest tipus esdevenen per si sols operadors de veritat, es comporten, de la mateixa manera que, per exemple, l'element de polaritat *sí*; és a dir, com una proforma oracional. Observem (76).

⁶² Per veure més exemples de Fin amb contingut fonològic en català, vegeu Rigau (2001), *Tot avui que plou*, i Rigau (2004), *Jo pla que vindré*.

(76)

a- La Maria és innocent?

b- Jo crec que [sí = la Maria és innocent].

Per tant, podem postular que la presència obligada de la conjunció ve donada per la necessitat de fer de marca oracional, de separar dues oracions⁶³.

(77)

a- Jo crec que sí que la Maria és innocent.

b- *Jo crec que sí la Maria és innocent.

A més a més, sembla que aquest complementant té la funció de transmetre la modalitat pròpia de l'adverbi a la proposició

Tenint en compte aquestes dades i assumint que tant els adverbis d'aquest tipus com els elements de polaritat com *sí* són proformes oracionals, podem explicar la agramaticalitat de (78c), en contra de la gramaticalitat de (78b).

(78)

a- ¿Llegaremos a tiempo?

b- Probablemente / Evidentemente sí.

c- *Claro sí.

Per últim, comentarem que a causa de la similitud pel que fa a la funció emfasitzadora del valor de veritat que alguns dels adverbis evidencials comparteixen amb els elements del tipus *per descomptat*, és possible que formes adverbials com *evidentment* es puguin comportar d'una manera similar quan adquireixen valor quantificacional. Vegem (79).

(79)

a- Evidentment que ella ho sap

b- Evidentment, ella ho sap.

⁶³ Notem que tindria una funció equivalent a les marques de puntuació quan aquestes delimiten oracions.

Tant els elements del tipus *per descomptat* com les formes evidencials com *evidentment* quan tenen valor quantificacional ocupen la següent posició dins l'estructura oracional:

(80)

[_{ForceP} Force [_{TopicP} Top [_{IntP} Int [_{TopicP} Top [*per descomptat* / *evidentment* FOC [_{ModP} Mod [_{ModP} Mod [_{ModP} Mod [_{TopicP} Top [_{FinitenessP} *que* ... IP]]]]]]]]]].

En el cas que aquests elements no precedeixin *que* i no tinguin valor emfàtic, la posició és la de (81).

(81)

[_{ForceP} Force [_{TopicP} Top [_{IntP} Int [_{TopicP} Top [_{FocusP} FOC [_{ModP} Mod [*per descomptat* / *evidentment* Mod [_{ModP} Mod [_{TopicP} Top [_{FinitenessP} Fin ... IP]]]]]]]]]].

3.5. Els adverbis pragmàtics.

Els adverbis d'aquest tipus ocupen una posició dins de l'estructura oracional més alta que la resta d'adverbis d'acte de parla.

Els següents exemples mostren que precedeixen tant els adverbis modals (epistèmics i evidencials) com els avaluatius.

(82)

- a- Sincerament, probablement no podré venir.
- b- *Probablement, sincerament no podré venir.

(83)

- a- Sinceramente, evidentemente no estoy de acuerdo con tu decisión.
- b- *Evidentemente, sinceramente no estoy de acuerdo con tu decisión.

(84)

- a- Francament, desgraciadament al final no podré venir.
- b- *Desgraciadament, francament al final no podré venir.

Descartada l'opció que els adverbis pragmàtics ocupin una posició més baixa que la dels adverbis avaluatius (situats a Mod), també tenim evidència empírica que ocupen una posició més alta que la de Focus, ja que aquests adverbis sí que poden coexistir en una mateixa proposició amb un element-qu, un constituent focalitzat o fins i tot un adverbi del tipus *per descomptat*, però sempre han de precedir-los obligatòriament. Vegem els següents contrastos:

(85)

- a- Francamente, ¿qué libro prefieres?
- b- *¿Qué libro, francamente, prefieres?

(86)

- a- Honradament, AL MARC (i no al Joan) prefereixo.
- b- *AL MARC (i no a la Maria), honradament prefereixo.

(87)

- a- Sinceramente, claro que preferiría irme para mi casa a descansar.
- b- *Claro que sinceramente preferiría irme para mi casa a descansar.

Només queda per comprovar si també són més alts que els adverbis de tòpic del tipus *políticament*. Si assumim que els adverbis de tòpic, com abans hem argumentat, ocupen una posició entre Mod i Fin, és evident, després de les dades presentades, que l'adverbi pragmàtic és més alt jeràrquicament. És interessant notar que en desacord amb el criteri de Cinque (1999), entre d'altres, com hem observat a (52) i (53), que repetim aquí sota, no necessitem una posició (*Hanging Topic*) que aculli els adverbis de tòpic més alta que la que ocupen els adverbis pragmàtics en l'estructura oracional⁶⁴.

(52)

Francament, políticament no hi ha raons per estar alegre.

⁶⁴ Això no treu que pugui haver-hi un node més alt que el reservat pels adverbis pragmàtics que tingui la funció d'acollir elements del discurs com, per exemple, el constituent *la Maria* a *La Maria...*(pausa entonativa)... *francament no em cau bé*.

(53)

*Políticament, francament no hi ha raons per estar alegre.

Tenint en compte aquestes premisses i seguint la proposta de Rizzi (2002) tal com hem fet fins ara, considerarem la hipòtesi que postula que els adverbis pragmàtics ocupen la posició de Force, que esdevé l'espai estructural més alt de l'estructura oracional que fins ara hem assumit, precedint tots els altres nodes.

Aquesta possible anàlisi sembla totalment plausible a l'hora d'aplicar-la a les oracions simples o proposicions principals, però quan tractem les oracions subordinades ens adonem que no sempre és viable. El principal problema sorgeix per la definició de Force, ja que segons les deduccions que podem extreure partint de Rizzi (1997 i ss.), aquest node serveix tant per acollir el tipus d'oració, com la seva força il·locutiva.

Haegeman (2005), entre d'altres, fa notar que hi ha subordinades que evidentment, tenen marca de subordinació, la qual indica el tipus d'oració que són; però que, en canvi, no tenen força il·locutiva. L'autora aprofita aquest fenomen per dividir les subordinades condicionals, i per extensió la resta de subordinades adverbials, en dos grups que es diferencien per la presència o l'absència de la força il·locutiva. La seva distinció es basa en què les condicionals centrals, (que expressen la causa per la qual es dona l'acció o l'estat expressat en la proposició principal), no tenen força il·locutiva (i per tant, segons la seva hipòtesi, tampoc Focus ni Tòpic⁶⁵); en canvi, les condicionals perifèriques, (les quals constitueixen un context rellevant per a la qüestió que es dona en la proposició associada), sí que compten en l'estructura del seu CP amb el domini de Force, que inclou els nusos: Force, Tòpic i Focus⁶⁶. Pel que fa a la sintaxi externa d'aquestes dues subordinades diferenciades, Haegeman proposa que les centrals

⁶⁵ D'acord amb Munaro (2004), acceptem que en aquestes proposicions no hi hagi Focus, però fem notar que en algunes llengües romàniques com l'italià, el català o el castellà, la projecció de Tòpic sí que és present.

⁶⁶ Verstraete (2004) opina que cap subordinada adverbial inicial pot constituir un acte de parla. En aquest treball descartarem aquesta hipòtesi, ja que no podria explicar exemples on apareix un adverbi pragmàtic com el següent:

Aunque sinceramente, yo preferiría irme, me quedaré por ti.

s'adjunten a vP o alguna projecció més baixa que la posició superficial del subjecte, i les perifèriques, en canvi, s'adjunten a CP un cop ja s'ha completat la derivació⁶⁷.

Per poder donar compte de l'anàlisi de les adverbials centrals, l'autora proposa dividir el nus Force en dos nodes diferents, un dels quals seria l'ocupat per la marca de subordinació i l'altre serviria per acollir la força il·locutiva dita⁶⁸.

Haegeman (2003) anomena *Sub* al primer i manté *Force* pel segon, i proposa les següents estructures segons si la construcció es tracta d'una subordinada adverbial central, d'una subordinada adverbial perifèrica o d'una proposició principal:

(88)

a- Adverbials centrals:	Sub				Mod*	Fin.
b- Adverbials perifèriques:	Sub	Top*	Focus	Force	Mod*	Fin
c- Proposicions principals:		Top*	Focus	Force	Mod*	Fin

Haegeman (2005) revisa i modifica en certs aspectes la seva proposta anterior i presenta la següent:

(89)

a- Adverbials centrals:	Sub				Fin
b- Adverbials perifèriques:	Sub	Top	Focus	SD ⁶⁹	Fin
c- Proposicions principals:		Top	Focus	SD	Fin

Acceptant que Force no és un primitiu, si intentem aplicar l'estructura de CP de (89a) i (89b) que presenta Haegeman a la nostra idea inicial de col·locar els adverbis pragmàtics a Force, (referint-nos al node més alt jeràrquicament en la proposta de Rizzi

⁶⁷ Una altra alternativa equivalent que proposen Belletti (2001) i Butler (2003) és postular que el domini perifèric s'hauria d'estendre tant per TP, com per vP. Segons aquesta estructura, les adverbials perifèriques s'adjuntarien a CP de TP, i les centrals a CP de vP. Munaro (2004), en canvi, proposa l'existència de projeccions funcionals localitzades en la part alta de CP per acollir, tenint jeràrquicament en compte el següent ordre, les subordinades concessives, les hipotètiques, les exclamatives i les interrogatives.

A l'apartat 3.6.4, on tractem els adverbis de marc, ens pronunciarem pel que fa a la posició de les subordinades centrals.

⁶⁸ Portner i Zanuttini (2002) també adverteixen que un tipus de clàusula no s'associa necessàriament amb una força determinada, i que, per tant, no és apropiat que el nivell Force de Rizzi (1997 i ss.) s'utilitzi pel tipus d'oració, ja que la força únicament té a veure amb la intenció del parlant.

⁶⁹ Seguint Tenny (2000), Haegeman prefereix adoptar aquesta terminologia (SD = sintagma deixi) per referir-se al concepte que anomenava *Force*, ja que vol manifestar que aquesta projecció és requerida per ancorar la proposició al parlant.

(1997 i ss.)), ens adonem que la posició que hauríem d'assumir com a pertinent seria SD, ja que hem de tenir present que aquest espai, segons l'autora, inclou els nusos anomenats per Rizzi (2002), Force i Mod. El problema que tindria aquesta hipòtesi és que no generaria construccions gramaticals com les que observem a (90), i en canvi, sí que en generaria com la de (91).

(90)

- a- Sincerament, LA MARIA (i no el Joan) preferiria que guanyés.
- b- Francament, l'examen no l'hem preparat prou.

(91)

[?]LA MARIA (i no el Joan), sincerament preferiria que guanyés.

Una possible solució que volem defensar en aquest treball és, partint de la proposta de Rizzi (2002), dividir el node que ell anomena Force en dos nusos: Sub per acollir les marques de subordinació, i mantenir el terme Force per a la força il·locutiva; és a dir, per a la propietat interrogativa, exclamativa, imperativa o declarativa. Pel que fa a la posició Sub, precediria totes les altres i únicament es faria servir pels nexes oracionals; i pel que fa a l'espai estructural Force, precediria immediatament el nus Fin. L'última modificació seria afegir un altre node que tindria la funció d'acollir, per exemple, els adverbis de tipus pragmàtic. Aquesta nova posició, que anomenarem *Speech act*⁷⁰, precediria totes les altres, exceptuant Sub (en el cas que s'activi). Per tant, la proposta d'estructura de CP per a les proposicions principals o les adverbials perifèriques que permet generar oracions com les de (90), i no com les de (91), és la següent:

(92)

(Sub) Speech act Top* Int Top* Focus Mod* Top* Force Fin ... IP

En canvi, l'estructura de CP que proposem per a les adverbials centrals és la de (93).

⁷⁰ La motivació per usar aquesta terminologia prové de Cinque (1999), que suggereix la possibilitat que els adverbis pragmàtics, (els més alts en la seva jerarquia), ocupin una posició diferent a la de Force (en terminologia de Rizzi (1997 i ss.), a la qual es refereix amb el terme *speech act*.

(93)

Sub

Top Fin⁷¹ ... IP

Si contrastem (92) i (93), ens adonem que la presència vs. absència de força il·locutiva en una proposició comporta el desplegament, o no, de tota una sèrie de nodes que la precedeixen. La relació existent entre tots aquests nodes, que són els encarregats d'acollir tots els nostres adverbis d'acte de parla, és que formen part del *modus* de l'oració, ja que, com suggereix Tenny (2000), introdueixen el punt de vista del parlant i, conseqüentment, també introdueixen el parlant com a argument díctic. Seguint Tenny i Speas (2002), és en aquest domini on és dona la representació semàntica dels trets pragmàtics⁷².

Si apliquem per extensió, la proposta presentada a (93) a totes aquelles subordinades que no tinguin força il·locutiva i, conseqüentment, tampoc incorporin en l'estructura del seu CP les altres projeccions relacionades amb l'acte comunicatiu, podem explicar per què en aquestes construccions no poden aparèixer cap dels nostres adverbis d'acte de parla. Vegem-ho a (94).

(94)

a- *El Marc vol que francament / per descomptat / afortunadament / evidentment / probablement / sintàcticament l'Ester li ho expliqui.

b- *Los coches que francamente / claro (que) / afortunadamente / evidentemente / técnicamente / me encantan son demasiado caros.

La proposta de (92) l'apliquem, també per extensió, a totes aquelles proposicions que sí que tinguin força il·locutiva. D'aquesta manera podem descriure els nostres adverbis d'acte de parla i donar compte del seu comportament sintàctic. La hipòtesi que

⁷¹ A diferència de Haegeman (2005), postulem el node Tòpic, que servirà per donar compte de la possible adjunció dels elements avantposats localment en la capa complementant d'aquestes construccions. D'aquesta manera podem explicar construccions del tipus següent, on *la feina* és un element topicalitzat dins la pròtasi:

Si la feina no te la prens seriòsament, l'acabaràs perdent.

⁷² En el model que postulen Tenny i Speas (2002) i Speas (2004), entre d'altres, la representació sintàctica és un sistema computacional i les regles pragmàtiques es projecten configuracionalment; a cada projecció en qüestió, se li atribueix un argument, que esdevé el subjecte implícit del lligam.

presentem pot explicar, per exemple, per què un adverbí pragmàtic pot modificar l'acte il·locutiú.

Com ja hem suggerit quan descrivíem els adverbis pragmàtics, aquests adverbis sembla que modifiquen la força il·locutiva de l'oració i no el contingut proposicional⁷³. Tenint present l'estructura que hem assumit de la capa complementant, podem explicar sintàcticament la relació de modificació entre un adverbí pragmàtic i un altre component del *modus* oracional en termes de c-comandament⁷⁴.

(95)

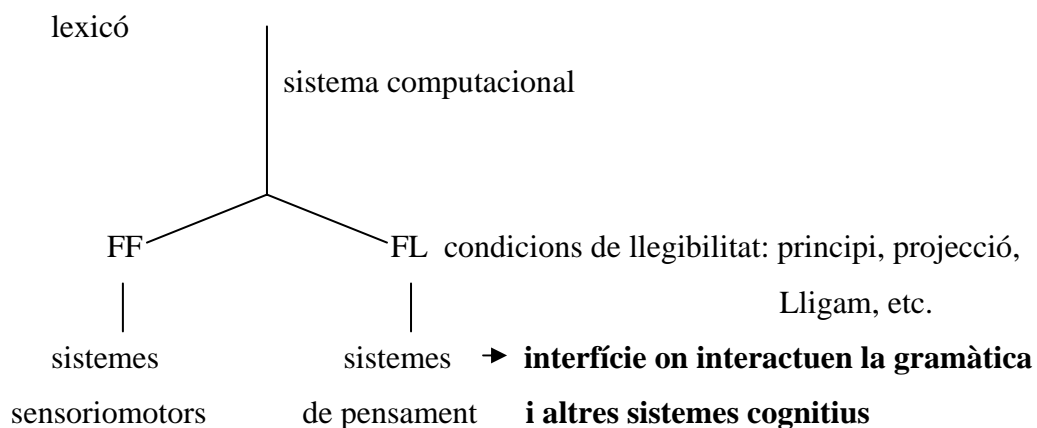
a- Francament, estic preparada per passar l'examen?

b- Et pregunto francament si estic preparada per passar l'examen.

c- Et demano que em responguis francament si estic preparada per passar l'examen.

Si una construcció com (95a) té dues lectures possibles: (95b) i (95c), l'ambigüitat interpretativa es resol en el nivell d'interfície on interaccionen la gramàtica i els diferents sistemes cognitius. Vegem el següent esquema:

(96)



⁷³ Segons Tenny i Speas (2003), els adverbis pragmàtics s'orienten cap a l'emissor o cap al receptor de l'acte lingüístic segons si la proposició és declarativa o interrogativa.

⁷⁴ L'adverbí pragmàtic, (especificador de Speech actP), no domina directament cap altre node. La primera projecció que domina aquest element domina també tota la resta de nusos que acullen els elements que formen part del *modus* oracional. Per tant, un adverbí pragmàtic c-comanda Force.

A continuació, representem la posició que ocupen els adverbis del tipus *francament* en l'estructura oracional que proposem i defensem en aquest treball.

(97)

[(Sub) ... [*francament* Speech act [TopicP Top [IntP Int [TopicP Top [FocusP Foc [ModP Mod [ModP Mod [ModP Mod [TopicP Top [ForceP Force [FinitenessP Fin ... IP]]]]]]]]]].

Abans de finalitzar l'anàlisi dels adverbis pragmàtics, fem notar que aquests, com la resta dels adverbis d'acte de parla, també poden aparèixer en posicions parentètiques⁷⁵.

(98)

a- Jo avui, sincerament, preferiria no pujar a la UAB.

b- No crec que pugui, sincerament.

En aquests casos, estratègies lingüístiques com l'entonació i les pauses simbolitzades pels signes de puntuació, permeten interpretar aquestes formes adverbials, independentment de la seva posició en l'estructura superficial, com a adverbis oracionals⁷⁶.

3.6. Adverbis oracionals al marge del nostre estudi.

Hi ha diferents classes d'adverbis, que tot i no ser modificadors del predicat i esdevenir adverbis oracionals, no són modificadors del *modus* i resten al marge del nostre estudi. En l'apartat 3.2, ja hem aclarit que els adverbis de modalitat alètica del tipus *necessàriament*, tot i que hi ha bibliografia dedicada al tema que els considera oracionals perquè els tracta com a la resta dels modals, formen part del domini proposicional, ja que queden afectats tant per la negació com per la interrogació. En el mateix apartat hem aprofitat també per justificar per què els adverbis orientats al

⁷⁵ Les mateixes formes adverbials també poden aparèixer com a modificadors verbals, llavors són generats en una altra posició, dins del domini d'IP.

Prefereixo que parlem francament (de manera franca).

⁷⁶ Cinque (1999) dóna compte d'aquesta possibilitat quan tracta els seus *high adverbs*.

subjecte del tipus *intel·ligentment* no formen part del *modus* oracional, sinó que prediquen d'un constituent en concret de la proposició: el subjecte.

Altres classes adverbials que no són objecte del nostre estudi són: els adverbis enunciatius com *breument*, els connectors com *conseqüentment*, els referents a la focalització o a la intensificació com *solament* i els adverbis de marc.

3.6.1. Els adverbis enunciatius.

Aquest tipus d'adverbis té la funció d'indicar com s'utilitza el codi⁷⁷.

(99)

- a- En resum, no he pogut venir perquè els meus pares no em deixen.
- b- En resum, que en dedueixes?

Podem interpretar que, igual que els pragmàtics, aquestes formes adverbials sembla que modifiquen un verb de dicció, però a diferència dels altres, els enunciatius no modifiquen l'actitud que adopta el participant de l'acte de parla, sinó que manifesten com es farà servir el codi lingüístic. Per això, és possible la paràfrasi de (100b), però no la de (100c).

(100)

- a- Sinceramente / Brevemente, no puedo más.
- b- Dicho brevemente, no puedo más.
- c- *Dicho sinceramente, no puedo más.

Com observem a (99b), també comparteixen amb els adverbis pragmàtics la propietat de poder orientar-se cap a l'emissor de l'acte il·locutiu que es deriva de la pregunta que s'està formulant.

Tenint en compte aquestes dades, podríem suggerir que l'espai estructural que ocupen els adverbis enunciatius és el mateix que el dels pragmàtics⁷⁸, i recuperant

⁷⁷ Altre cop, no hem de confondre l'ús que aquí ens interessa amb el de modificador verbal que també poden tenir moltes d'aquestes formes adverbials.

⁷⁸ Kovacci (1999), Etxepare (1997) i Torner (2005), entre d'altres, consideren que els pragmàtics i els enunciatius formen part de la mateixa classe.

l'esquema de (96), podem explicar que les diferents interpretacions s'atribueixen quan interaccionen els diversos sistemes cognitius, més enllà de la sintaxi computacional.

Però hi ha encara una altra opció: considerar que ocupen un altre node més alt que Speech act i més baix que Sub. D'aquesta manera donaríem compte del següent contrast:

(101)

a- ?En resum, sincerament, ja no puc més.

b- *Sincerament, en resum, ja no puc més.

En aquest treball, però, tenint en compte la dubtosa gramaticalitat de (101), i intentant donar compte de la sintaxi de CP amb el mínim de projeccions possibles, ens decidim per la primera solució i col·loquem els adverbis del tipus *breument* en la mateixa posició que els del tipus *francament*.

3.6.2. Els adverbis connectors.

Els adverbis connectors tampoc no són especialment objecte del nostre estudi perquè no són modificadors del *modus*, sinó que actuen com a nexes proposicionals. Seguint Espinal (1989b), els definirem com a elements que fixen restriccions que permetin trobar el context d'interpretació i establir un tipus determinat de coherència lògica entre les proposicions connectades. La frase que acull l'adverbi sempre és una de les proposicions que participen en el procés de connexió interpretativa; l'antecedent caldrà buscar-lo en el nivell d'interpretació, on interactua la gramàtica amb els diferents sistemes cognitius.

L'espai estructural que ocupen dins de l'estructura oracional és molt alt jeràrquicament, ja que els trobem precedint adverbis pragmàtics i, fins i tot, adverbis d'enunciació.

(102)

a- És tard, i consegüentment, sincerament, m'agradaria marxar.

b- *És tard, i sincerament, consegüentment, m'agradaria marxar.

c- Entiendo perfectamente lo que me dices, pero entonces, brevemente, ¿vienes o no?

d- *Entiendo perfectamente lo que me dices, pero brevemente, entonces, ¿vienes o no?

Aquestes dades ens fan pensar en la possibilitat de situar aquests adverbis connectors entre el node Sub i l'ocupat pels adverbis enunciatius.

3.6.3. Els adverbis referents a la focalització i a la intensificació.

Aquests adverbis tampoc no esdevenen modificadors del *modus*, sinó que modifiquen i quantifiquen un constituent de l'oració que hem mogut a Focus. Tenint en compte aquesta estreta relació, podríem pensar que el constituent focalitzat esdevé el complement d'aquests tipus d'adverbis i suggerir que la posició d'aquests és, per exemple, la de Tòpic, més alta jeràrquicament que Focus, on col·loquem els constituents focalitzats. El problema és que, com fan notar Cinque (1999) i Espinal (1989b), entre d'altres, no necessàriament trobem un element precedint l'altre.

(103)

- a- EL MARC només m'ha fet un regal aquest any.
- b- El Marc només m'ha fet UN REGAL aquest any.

Davant d'aquest fenomen l'explicació que proposa Espinal és que la informació semàntica continguda al lexicó especifica que aquests adverbis quantifiquen material sintàctic; el constituent emfasitzat esdevindrà l'objecte del focus d'aquests operadors.

Una proposta que caldria estudiar bé és la de postular l'existència d'una posició de Focus per sobre de la categoria funcional vP i per sota de TP, de la mateixa manera que ha estat defensat per Villalba (2000), entre d'altres, l'existència de posicions de Tòpic per sobre de vP.

3.6.4. Els adverbis de marc.

Els adverbis de marc no son modificadors verbals i ocupen posicions perifèriques en l'estructura oracional⁷⁹, però no són tampoc modificadors del *modus*.

(104)

- a- Aquí, no podré treballar bé.
- b- Si em quedo aquí, no podré estudiar bé.
- c- Amb aquest professor, no aprovaràs l'assignatura.
- d- Si vas amb aquest professor, mai aprovaràs l'assignatura.

Si tenim en compte el valor condicional (104b; 104d) o causal d'aquests elements, suggerit per Hernanz (1993) o Rigau (2002), entre d' altres, podem pensar que el seu espai estructural és el mateix que el de les pròtesis condicionals. Si assumim la hipòtesi de Haegeman (2005), presentada quan analitzàvem els adverbis pragmàtics, els adverbis de marc, equivalents conceptualment a les adverbials centrals, s'adjuntarien a vP. En aquest treball ens mostrem en desacord amb aquesta hipòtesi perquè no admetem que trobem aquests constituents a CP perquè s'hi hagin desplaçat. En algunes llengües, com el català, quan hi ha moviment trobem un clíctic de represa (*Amb la Lluïsa, no hi vull anar pas*), i com mostren (104a; 104c), aquest fenomen, en el cas dels adverbis de marc, no es dona. Segons les dades presentades quan analitzàvem els adverbis modals, la nostra hipòtesi és que aquests elements amb valor condicional es situen a Mod, entre els adverbis avaluatius i els evidencials⁸⁰. Recordem aquí sota el contrast reflectit a (37), que corrobora la nostra hipòtesi.

(37)

- a- Si plou, evidentment quedarem ben molls.
- b- *Si plou, desgraciadament quedarem ben molls.

⁷⁹ Hem de tenir en compte que aquestes formes també poden tenir la funció de complements circumstancials, llavors el seu comportament és diferent.

⁸⁰ Un altre element amb valor condicional que modifica el valor de veritat de l'oració és l'adverbi *altrament* a *Si et pregunten alguna cosa, contesta; altrament* (= si no et pregunten alguna cosa), *no diguis res*. La posició d'aquest adverbi dins l'estructura oracional és la mateixa que la de les pròtesis condicionals i la dels adverbis de marc.

En els cas dels elements com els adverbis de marc, el contrast és el mateix. Vegem-ho a (105).

(105)

a- Aquí, evidentment no podré estudiar bé.

b- *Aquí, desgraciadament no podré estudiar bé.

4. Epíleg.

En aquest treball, hem definit la tipologia dels adverbis d'acte de parla, els quals hem caracteritzat principalment com a elements oracionals (resten fora de l'abast del *dictum*) i com a modificadors del *modus*. Després de descriure el comportament sintàctic, semàntic i pragmàtic de cada un dels tipus d'adverbis o sintagmes preposicionals equivalents d'aquesta gran classe, hem volgut donar compte de la posició sintàctica que ocupen aquests elements en la perifèria esquerra de l'estructura oracional. Per a dur a terme la nostra anàlisi, hem partit de l'estructura de CP que proposa Rizzi (2002). Recordem-la a (1).

(1)

Force (*Top) Int (*Top) Focus (*Mod) (*Top) Fin IP

Mitjançant l'aplicació de proves sintàctiques, hem defensat, d'acord amb (Cinque 1999) o Ernst (2002; 2004), entre d'altres, que l'aparició dels diferents tipus d'adverbis d'acte de parla segueix un ordre fix dins l'estructura oracional. Nosaltres hem proposat el següent:

(2)

adverbis pragmàtics (*francament*) > adverbis del tipus per descomptat (*esclar*) > adverbis avaluatius (*afortunadament*) > adverbis evidencials (*evidentment*) > adverbis epistèmics (*probablement*) > adverbis de tòpic (*políticament*).

Quan hem mirat d'aplicar la nostra proposta en l'estructura de CP de Rizzi (2002), al llarg del treball, ens hem adonat que les projeccions funcionals que Rizzi postula són insuficients per explicar el comportament sintàctic dels diferents adverbis en alguns tipus de proposicions subordinades que no tenen força il·locutiva. Seguint Haegeman (2003; 2005), entre altres, hem arribat a la conclusió que la solució es postular que Force no és un primitiu que inclou tant les marques de subordinació com la força il·locutiva. Per tant, en la nostra proposta hem dividit aquest node en dos: Sub, que acull els nexes oracionals i precedeix tots els altres nodes, i Force, que determina la propietat

interrogativa, exclamativa, imperativa o declarativa de la proposició i el situaríem immediatament per sobre de Fin. Donada aquesta modificació, l'estructura de CP que obtindríem és la següent:

(3)

(Sub) (*Top) Int (*Top) Focus (*Mod) (*Top) Force Fin IP

A més a més, en aquest treball hem defensat la necessitat de postular un altre node, que anomenem Speech act, per acollir els adverbis pragmàtics del tipus *francament*. Aquest nou nus segueix immediatament Sub. Vegem a (4) la nostra proposta definitiva.

(4)

[(Sub) ... [*francament* Speech act [_{TopicP} Top [_{IntP} Int [_{TopicP} Top [*per descomptat* Foc [*afortunadament* Mod [*evidentment* Mod [*probablement* Mod [*políticament* Top [_{ForceP} Force [_{FinitenessP} Fin ... IP]]]]]]]]]]]].

D'aquesta manera, sí que podem donar compte de la distribució dels adverbis d'acte de parla i explicar el seu comportament sintàctic: que restin fora de l'abast del *dictum*, que no es vegin afectats per la negació o per la interrogació, la seva capacitat de modificar el *modus* oracional, etc.

També hem fet notar, d'acord amb Haegeman (2005) o Speas (2004), entre d'altres, la relació que mantenen tots aquests nodes que integren el *modus* sintàcticament. Mitjançant evidència empírica, hem mostrat que la presència vs. absència de força il·locutiva comportava el desplegament o no, d'aquells nusos que precedeixen Force⁸¹. Això explica que en algunes subordinades no pugui aparèixer cap dels adverbi d'acte de parla. Recordem el següent exemple:

(5)

*El Marc vol que francament / per descomptat / afortunadament / evidentment / probablement / sintàcticament l'Ester li ho expliqui.

⁸¹ El node Sub, evidentment, i el de Tòpic, tal com hem justificat, són una excepció.

Nosaltres, seguint Cinque (1999), hem tractat aquests adverbis com a especificadors de categories funcionals establertes en un ordre fix i universal en l'estructura oracional, però és important tenir present que, en els últims anys, hi ha hagut altres aproximacions diferents sobre aquest tema. Per exemple, Nilsen (2004), equipara els adverbis d'acte de parla a ítems de polaritat positiva, i Ernst (2002; 2004), Haider (2004) i Costa (2004), entre d'altres, defensen que els adverbis s'adjunten a projeccions sintàctiques i postulen que són les restriccions semàntiques les encarregades de regular-ne l'aparició. Ernst, per exemple, tracta els adverbis com a adjunts sintàctics i proposa que la seva distribució la determina la seva semàntica lèxica i el seu sistema d'interpretació semàntica computacional. Segons l'autor, els adverbis s'adjunten a projeccions sintàctiques que es corresponen amb els objectes semàntics especificats en la seva entrada lèxica.

Malgrat les crítiques que autors com Ernst, Haider o Costa han dirigit al model de Cinque per ignorar les propietats semàntiques dels adverbis, quan, segons el seu criteri, la informació sintàctica per si sola és insuficient per donar compte de la distribució adverbial, Cinque (2004) corrobora la seva hipòtesi i aporta nous arguments per defensar la naturalesa funcional dels adverbis:

L'autor es basa en evidència empírica de la llengua de signes, on la informació lèxica s'expressa només manualment, i la informació funcional, mitjançant marques tant manuals com no manuals. L'autor fa notar que en Llengua de Signes Americana i en Llengua de Signes Italiana els adverbis es caracteritzen igual que la informació funcional.

Un altre argument que utilitza és que al llarg del procés d'adquisició lingüística, els adverbis van apareixent simultàniament a l'evidència de morfologia verbal que es correspon a les mateixes categories. L'emergència dels adverbis en l'adquisició d'una primera llengua està motivada pels nuclis funcionals corresponents.

4.1. Futura recerca.

En un futur treball, explorarem les propietats dels adverbis d'acte de parla propugnant, seguint Chomsky (1995; 2000; 2001), una anàlisi que sigui conceptualment coherent amb els plantejaments minimalistes de necessitat conceptual i condicions d'interfície. De tal manera que, un constituent no es desplaça a l'especificador d'un node com per exemple, Mod, Top, o Focus, per comprovar un tret morfosintàctic, sinó a un especificador de la categoria abstracta C. Llavors, la interpretació del sintagma en

qüestió, tenint en compte aquest enfocament, es seguiria de la configuració resultant. En altres paraules, l'etiqueta que atribuiríem al constituent desplaçat no seria la causa, sinó la conseqüència del moviment. Òbviament, aquesta proposta hauria també de donar compte dels efectes de minimitat relativitzada que comenta Rizzi (2002), però sense recórrer a l'existència d'un suposat mapa ordenat de projeccions. L'estructura oracional que assumiríem es basaria en tres úniques projeccions: C, T i v, i, conseqüentment, hauríem d'admetre múltiples posicions d'especificador.

5. Referències bibliogràfiques.

- ADGER, D. (Ed.) (2004), *Peripheries*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- AUSTIN, J. L. (1962), *How to do things with words*. Oxford: Clarendon Press.
- ALEXIADOU, A. (2004), Adverbs across frameworks. *Lingua*, 114, 677-82.
- BADIA I MARGARIT, A. (1962), *Gramàtica catalana*, vol. 2. Madrid: Gredos.
- BALLY, C. (1932), *Linguistique générale et linguistique française*. Ferne: Francke.
- BELLERT, I. (1977), On Semantic and Distributional Properties of Sentential Adverbs. *Linguistic Inquiry*, 8, 337-51.
- BELLETTI, A. (2001), *Aspects of the low IP area*. Ms. University of Siena.
- BENNICÀ, P I POLETTI, C. (2004), Topic, focus and V2: Defining the CP sublayers. Dins Rizzi, L. (Ed.), *The Structure of CP and IP*. Oxford and New York: Oxford University Press, 52-75.
- BOSQUE, I I DEMONTE, V. (Eds.) (1999), *Gramática Descriptiva de la Lengua Española*. Madrid: Espasa Calpe.
- BRUCART, J.M. (1993), Sobre la estructura de *SCOMP* en espanyol. Dins Viana, A. (Ed.), *Sintaxi. Teoria i perspectives*. Lleida: Pagès editors, 59-102.
- BUTLER, J. (2003), A minimalist treatment of modality. *Lingua*, 113, 967-96.
- CHOMSKY, N. (1995), *The minimalist program*. Cambridge, Mass: MIT Press.
- CHOMSKY, N. (2000), *Minimalist Inquires: The framework*. Cambridge, Mass: MIT Press.
- CHOMSKY, N. (2001), Derivation by phases. Dins Kenstowicz, M. i Hale, K. (Eds.), *A life in Language*. Cambridge, Mass: MIT Press, 1-52.
- CINQUE, G. (1999), *Adverbs and Functional Heads: A Cross-linguistic Perspective*. Oxford: University Press.
- CINQUE, G. (2004), Issues in adverbial syntax. *Lingua*, 114, 683-710.
- COSTA, J. (2004), A multifactorial approach to adverb placement: assumptions, facts, and problems. *Lingua*, 114, 711-53.
- DAVIDSON, D I HARMAN, G. (Eds.) (1972), *Semantics of natural languages*. Dordrecht: Reidel.
- DUBOIS, J. (ED.) (1983), *Diccionario de Lingüística*. Madrid: Alianza Editorial.
- ERNST, T. B. (2002), *The syntax of adjuncts*. Cambridge: Cambridge University Press.
- ERNST, T. B. (2004), Principles of adverbial distribution in the lower clause. *Lingua*, 114, 755-77.

- ESCANDELL, M. V. (1996), *Introducción a la pragmática*. Barcelona: Ariel.
- ESPINAL, M. T. (1983), La interpretació dels adverbis modals. Dins *Cuadernos de Traducción e Interpretación*, 2, 127-40.
- ESPINAL, M. T. (1985), *Anàlisis interpretatives i teoria lingüística*. Tesi doctoral, Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- ESPINAL, M. T. (1987), Modal adverbs and modality scales. *Lingua*, 72, 293-314.
- ESPINAL, M. T. (1989a), Nota sobre una tipologia dels adverbis en –MENT. Dins *Miscel·lània Joan Fuster*. València: Universitat de València i Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- ESPINAL, M. T. (1989b), Tipologia dels adverbis: els cas dels adverbis oracionals. Dins *Miscel·lània Joan Bastardas*. València: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- ETXEPARE, R. (1997), *The grammatical representation of speech events*. Tesi doctoral, University of Maryland.
- FABRA, P. (1956), *Gramàtica catalana*. Barcelona: Teide.
- FERRATER, G. (1981), *Sobre el llenguatge*. Barcelona: Quaderns Crema.
- FREGE, G. (1985), On sense and reference. Dins Gueach, P i Black, M. *Translations from the Philosophical Writings of Gottlob Frege*. Oxford: Blackwell.
- GALLEGO, A. (2004), *On Hypotactic and Paratactic Dependencies*. Treball de recerca, Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- HAEGEMAN, L. (1988), *Parentetical adverbials: the radical rphanage approach*. Durham: LAGB.
- HAEGEMAN, L. (Ed.) (1997), *Elements of Grammar. Handbook in Generative Syntax*. Dordrecht: Kluwer.
- HAEGEMAN, L. (2000), Negative Preposing, Negative Inversion, and the split CP. Dins Horn, L. R. I Kato, Y. (Eds.), *Negation and Polarity*. New York: Oxford University Press, 21-61.
- HAEGEMAN, L. (2003), Speculations on adverbials fronting and the Left Periphery. Dins Guéron, J. I Tasmowsky, L. (Eds.), *Temps et Point de Vue*. París: Publidix, 329-65.
- HAEGEMAN, L. (2005), *Conditionals, factives, and the left periphery*. Ms.
- HAIDER, H (2004), Pre- and postverbal adverbials in OV and VO. *Lingua*, 114, 779-807.
- HERNANZ, M. L. (1993), A propósito de los adjuntos libres. Dins Viana, A. (Ed.), *Sintaxi. Teoria i perspectives*. Lleida: Pagès editors, 125-73.
- HERNANZ, M. L. I BRUCART, J. M. (1987), *La sintaxis. I Principios Teóricos. La oración*

simple. Barcelona: Editorial Crítica.

- IATRIDOU, S. (1991), *Topics in Conditionals*. Tesi doctoral, MIT.
- JACKENDOFF, R. (1972), *Semantic interpretation in generative grammar*. Cambridge, Mass: MIT Press.
- KAYNE, R. (1994), The Antisymmetry of Syntax. *Linguistics Inquiry*. Monographs 25. Cambridge, Mass: MIT Press.
- KOVACCI, O. (1999), El adverbio. Dins Bosque, I i Demonte, V (Eds.), *Gramàtica Descriptiva de la Lengua Española*. Madrid: Espasa Calpe, 705-86.
- LARSON, R. (1988), On the double object construction. *Linguistic Inquiry*, 21, 589-632.
- LYONS, J. (1977), *Semantics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- LONZI, L. (1991), Il sintagma avverbiale. Dins Renzi, L i Salvi, G. (Eds.), *Grande grammatica italiana di consultazione*, vol. II. Bologna: il Mulino, 342-412.
- LÓPEZ, A. I MORANT, R. (2002), L'adverbi. Dins Solà, J. (Ed.), *Gramàtica del català Contemporani*. Barcelona: Ed. Empúries, 1797-1852.
- MARTÍN ZORRAQUINO, M. A. (1994), Sintaxis, semántica y pragmática de algunos adverbios oracionales asertivos en español actual. Dins Demonte, V. (Ed.), *Gramática del español*. México, D. F: Publicaciones de la NRFH, VI, El Colegio de México, CELL, 557-90.
- MUNARO, N. (2004), *Subject clitic inversion and the functional structure of the left-periphery*. Ms.
- NILSEN, Ø. (2004), Domains for adverbs. *Lingua*, 114, 809-47.
- OJEA LÓPEZ, A. (1994), Adverbios y categorías funcionales en espanyol. Dins *Revista española de Lingüística*, 24, 393-416.
- PALMER, F. (1986), *Mood and Modality*. Cambridge, Mass: MIT Press.
- PARSON, (1990), *Events in the Semantics of English: A Study in Subatomic Semantics*. Cambridge, Mass i Londres: MIT Press.
- PAYRATÓ, L. (2002), L'enunciació i la modalitat oracional. Dins Solà, J. (Ed.), *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Ed. Empúries.
- PÉREZ SALDANYA, M. (1991), Adverbis modals i adverbis performatius. Dins *Miscel·lània homenatge Enrique García Díez*. València: Universitat de València, 403-16.
- PÉREZ SALDANYA, M (Ed.) (1998), *Diccionari de Lingüística*. Barcelona: Colomar.
- POLLOCK, J. -Y. (1989), Verb movement, universal grammar and the structure of IP. *Linguistic Inquiry*, 20, 365-424.

- PORTNER, P. I ZANUTTINI, R. (2002), *Clause types: Form and Force in Grammatical Theory*. Ms.
- QUER, J. (2002a), Semàntica II. Modificació i intensionalitat. Dins Espinal, M.T. (Coord.), *Semàntica. Del significat del mot al significat de l'oració*. Barcelona: Ariel Lingüística.
- QUER, J. (2002b), Subordinació i mode. Dins Solà, J. (Ed.), *Gramàtica del català Contemporani*. Barcelona: Ed. Empúries.
- RIDRUEJO, E. (1999), Modo y modalidad. Dins Bosque, I i Demonte, V (Eds.), *Gramática Descriptiva de la Lengua Española*. Madrid: Espasa Calpe.
- RIGAU, G. (2001), The role of the Quantifier tot in Some Catalan Temporal Phrases. Dins *Catalan Working Papers in Linguistics*, 9, 85-100.
- RIGAU, G. (2002), Els complements adjunts. Dins Solà, J. (Ed.), *Gramàtica del català Contemporani*. Barcelona: Ed. Empúries, 2045-2110.
- RIGAU, G. (2004), *El quantificador focal pla: Un estudi de sintaxi dialectal*. Seneca.uab.es /ggt/ Reports/ GGT-04-03. pdf.
- RIZZI, L. (1997), The fine structure of the left periphery. Dins Haegeman, L (Ed.), *Elements of grammar*, Dordrecht: Kluwer, 289-330.
- RIZZI, L. (2001), On the position “In(terrogative)” in the left periphery of the clause. Dins Cinque, G. I Salvi, G. (Eds.), *Current Studies in Italian Syntax. Essays Offered to Lorenzo Renzi*. Amsterdam: Elsevier, 287-96.
- RIZZI, L. (2002), *Locality and left periphery*. Ms.
- RIZZI, L. (Ed.) (2004), *The structure of CP and IP. The cartography of Syntactic Structures*, vol. 2. New York: Oxford University Press.
- RODRÍGUEZ RAMALLE, M. T. (2003), *La gramática de los adverbios en –mente o cómo expresar maneras, opiniones y actitudes a través de la lengua*. Madrid: Ediciones de la Universidad Autónoma de Madrid.
- ROSS, J. R. (1970), On declarative Sentences. Dins Jacobs, R. A. I Rosenbaum, P. S. (Eds.), *Readings in English Transformational Grammar*. Waltham: Ginn.
- SADOCK, J. M. (1974), *Toward a Linguistic Theory of Speech Acts*. New York: Academy Press.
- SCHREIBER, P. (1971), Style Disjuncts and the Performative Analysis. *Linguistic Inquiry*, 3, 321-47.
- SOLÀ, J. (Ed.) (2002), *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Ed. Empúries.
- SPEAS, M. (2004), Evidentiality, logophoricity and the syntactic representation of

- pragmatic features. *Lingua*, 114, 255-77.
- TENNY, C. (2000), Core events and adverbial modification. Dins Tenny, C. I Pustejovsky, J. (Eds.), *Events as Gramatical Objects*. Standford: CSLI Publications, 285-334.
- TENNY, C. (2003), *Evidentiality, experiencers, and the syntax of point of view in Japanese*. Ms.
- TENNY, C. I SPEAS, M. (2002), *Grammaticization at the Left Periphery*. Ms.
- TENNY, C. I SPEAS, M. (2003), Configurational Properties of Point of View Roles. Dins Disciullo, A. (Ed.), *Assymetry in Grammar*. Amsterdam: John Benjamins, 315-44.
- TORNER, S. (2005), *Aspectos de la semántica de los adverbios de modo en espanyol*. Tesi doctoral, Universitat Pompeu Fabra.
- VERSTRAETE, J. C. (2004), Initial and final position for adverbial clauses in English: the constructional basis of the discursive and syntactic differences. *Lingua*, 42, 819-53.
- VILLALBA, X. (2000), *The syntax of sentence periphery*. Tesi doctoral, Bellaterra: Universitat Autònoma de Bracelona.
- VILLALBA, X. (2004), *Diccionari Ballesta de Gramàtica generativa*. Barcelona, Belaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- ZANUTTINI, R I PORTNER, P (2003), Exclamatives: Syntax at the interface. *Language*, 79, 39-81.
- ZUBIZARRETA, M. L. (1986), *Levels of Representation in the Lexicon and in Syntax*. Dordrecht: Foris.
- ZUBIZARRETA, M. L. (1999), Las funciones informativas. Dins Bosque, I i Demonte, V (Eds.), *Gramática Descriptiva de la Lengua Española*. Madrid: Espasa Calpe.